

Tečaj XXXII.

Prosinac 1908.

Broj 11. i 12

Šumarski list.

Organ

hrv. slav. šumarskoga društva

izdaje
hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.

— iz —
ANTE KERN.

Izdaje svake godine

ZAGREB 1908.

Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

HEVEAX!

Garantirano nepromočiva mast za čizm.

Uzdrži obuću trajno meku i zajamčeno nepromočivu!

Ciena 1 kutiji sa kistom K. 3.—, 10 kutija K. 25.—. Tko doznačnicom pošalje K. 3.50, dobije jednu kutiju bez daljnjih troškova.

Razašilje: **Laboratorij Kubanyi. Sisak (Hrvatska)**

Skladište: **Zagreb S. Kočonda.**

Laboratorij Kubanyi Sisak. Vašim sam Haveaxom osobito zadovoljan, bez sumnje to je najbolja mast za čizme, koju do sele poznajem. Štovanjem

Camilo Morgan,

Lovački pisar, začastni predstojnik kluba „Weid“ mähner in Wien“, posjednik visokih redova i t. d.

SADRŽAJ.

Strana

Obavjest p. n. gg. članovima društva	405
Francuska dužica. Piše A. B.	405—425
O uzgoju sastojina. Saobćuje Pavao Dianovsky, kr. drž. šumarnik. (Nastavak i svršetak)	425—439
Obćinski i školski prirez (namet) za krajiške imovne obćine. Piše Ivan Grčević, kr. vl. rač. revident	439—446
Listak. Osobne viesti: Premještenje. — Umro	446—447
Društvene vijesti: Novi članovi u godini 1908. — Izvješće o redovitoj XXXII. glavnoj skupštini hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, koja je obdržavana 4. listopada 1908. u Zagrebu. — Zapisnik XXXII. glavne skupštine hrv.-slav. šumarskog društva. — Zapisnik sjednice upravljajućega odbora hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, obdržavane 3. listopada 1908.	447—461
Naredbe i zakoni	361—469
Iz upravne prakse	469—471
Promet i trgovina	471—474
Različite viesti: Izkaz o uplaćenju članarini p. n. gg. članova I. razreda, počam od 21. rujna do ukljućivo 31. listopada g. 1908. — Državni izpit za samostalno vođenje šumske uprave. — Naučno putovanje. — Šumski požari. — Društvo privatnih gospodarskih i šumarskih činovnika. — Geološke karte. — Iz kr. šumarske akademije u Zagrebu. — Klub hrvatskih šumarskih akademićara u Zagrebu. — Viesti iz c. kr. visoke škole za kulturu tla u Beću.	474—482
Dražba stabala	482—484
Poziv na uplatu dužne članarine	484

Šumarski list.

Br. 11. i 12. U ZAGREBU, 1. prosinca 1908. God. XXXII.

Pretplata za nečlanove K 12. na godinu. — Članovi šumar. društva dobivaju list besplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10. i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K. 2. i K 1. pristupnine i za „Šum. list“ K. 4 u ime preplate. — „Lugarski viestnik“ dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj Šum. lista stoji 1 K. Članarinu i preplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K.; za $\frac{1}{2}$ stranice 8 K.; za $\frac{1}{4}$ stranice 5 K. 20 fil.; za $\frac{1}{4}$ stranice 4 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust

---

Obavjest p. n. gg. članovima društva.

Pošto je p. n. g. profesor Fran X. Kesterčaneč svojim dopisom od 15. listopada t. g. podpisano predsjedništvo obavjestio, da polaže čast urednika društvenoga organa, to je ovo predsjedništvo predhodno do definitivne odluke društvenoga upravljavajućega odbora, uredništvo »Šumar. lista« i »Lugar. viestnika« privremeno povjerilo p. n. g. kr. zem. šumar. nadzorniku Anti Kernu, na koga neka se do daljnje obavjesti izvole slati svi na izdavanje i otpremu društvenoga organa odnoseći se dopisi i eventualne reklamacije.

Usljed spomenute promjene u uredništvu nije bilo moguće pravodobno izdati list za mjesec studeni, te se s toga u ovom dvostrukom svezku izdaje zajedno sa onim za mjesec prosinac 1908.

Predsjedništvo hrv.-slav. šumar. društva.

Francuska dužica.

Francuska dužica igrala je prije u našoj šumskoj trgovini veliku ulogu, pak se je stoga i njenoj izradbi posvećivala velika važnost. Odkada su u Hrvatskoj i Slavoniji podignute pilane, koje drvo mnogo intezivnije izradjuju, počela je padati proizvodnja francuzke dužice, pak se je danas proizvodi u našim

šumama godišnje jedva oko 4 milijuna komada. Akoprem je dakle francuzka dužica dan današnji za nas od manje važnosti, to se ipak kadkada događa, da se ne samo lošiji dielovi debla, koji naime za rezanu robu sposobni nisu, ciepaju u francuzku dužicu, već ima slučajeva, gdje se kao i u prijašnje doba, sva hrastova debla izrade u tu vrst robe. Ne će stoga biti na odmet, ako barem na kratko razložimo način prodaje francuzke dužice, kao i ustanovljenje njene vriednosti u šumi putem analize, pak prema tomu i vriednosti kubičnog metra drvne gromade.

Način prodaje.

Kod prodaje francuzke dužice odlučne su trgovačke usance. U koliko nam je poznato izdane su po trgovačkim komorama u Zagrebu i u Osijeku g 1879. prve „hrvatsko-slavonske trgovačke usance za francuzku dužicu“

Danas su u krijeposti bečke trgovačke usance za trgovinu sa drvom od 1. travnja 1904., izdane po bečkoj burzi na njemačkom jeziku, te riečke trgovačke usance od g. 1906., izdane na jeziku magjarskom, koje su u ostalom posve jednake, u koliko se odnose na trgovinu francuzkom dužicom.

Mi ćemo stoga ponajprije izcerpiti ove trgovačke usance, u koliko su nam potrebite za objašnjenje predmeta naše razprave.

Francuzka se dužica dimenzionira po parižkoj mjeri, koja je još i danas u Francuzkoj kod trgovine sa dužicama u običaju.

Dužica se razlikuje u glavnu robu i u nuzgrednu robu.

U glavnu robu spadaju dužice, koje se u trgovini zovu monte (M) i scarton (S. S.).

U nuzgrednu robu spadaju dužice, koje se u trgovini označuju kao: a) $\frac{2}{3}$ vergini, b) feuerscarton, c) Vergine $\frac{13}{16}$, $\frac{3}{6}$ i d) Spitzschindel (Scandole).

Glavna roba (monte i scarton) prodaje se na temelju cienne od 1000 kom., $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ Monte, na koju se dimenziju reduciraju sve dužice, spadajuće u robu monte i scarton.

N u z g r e d n a r o b a ne prodaje se kao glavna roba, pak prema tomu niti ne steže se na dimenziju $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ Monte. Prodaja nuzgredne robe obavlja se, i ciena iste ustanovljuje po sliedećim usancama:

a) $\frac{2}{3}$ Vergini prodavaju se na temelju cienne od 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{2}{3}$.

b) Feuerscarton prodaje se u pravilu po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{3}{6}$.

c) Vergini $\frac{13}{16}$, $\frac{3}{6}$ prodaju se po 1000 tekućih komada reduciranih na debljinu od 1. palca.

d) Spitzschindel prodaju se po 1000, $36\frac{2}{6}$.

Ako za nuzgrednu robu nije nikakova ciena ugovorena, tad se smatra, da je ona od prodaje izključena.

Glavna roba.

Glavna roba (monte i scarton) izradjuje se u različitim dimenzijama duljine, širine i debljine,

α) Usuelne duljine jesu 18, 24, 30, **36**, 42, 48, 54, 60 pariških palaca. Trgovačke usance ustanovljuju, koje se duljine dužice imaju smatrati da spadaju u jednu navedenih duljina. Tako n. pr. dužice od punih 17 do 22 palca smatraju se dugačke 18 palaca, od 22—28 palaca kao 24 palca, od 28—34 palca kao 30 palaca, od 34—40 palca kao 36 palca itd.

β) Usuelne širine jesu 3 do 4 palca, pak se računaju kao $\frac{3}{4}$ palca, te 4 do 6 palaca, koji se računaju kao $\frac{4}{6}$ palca.

γ) Usuelne debljine jesu

5 — 7	=	$\frac{5}{7}$	linije, koje se računaju kao	$\frac{1}{2}$	palca (ili $\frac{3}{6}$)
7 — 9	=	$\frac{7}{9}$	» » » » »	$\frac{2}{3}$	» (ili $\frac{4}{6}$)
9 — 11	=	$\frac{3}{11}$	» » » » »	$\frac{5}{6}$	»
11 — 14	=	$\frac{11}{14}$	» » » » »	1	palac
14 — 17	=	$\frac{14}{17}$	» » » » »	$1\frac{1}{4}$	» (ili $\frac{5}{4}$)
17 — 20	=	$\frac{17}{20}$	» » » » »	$1\frac{1}{2}$	» (ili $\frac{6}{4}$)

Prema navedenim dimenzijama izradjuje se dužica, koja spada u monte robu, kao i ona, koja spada u scarton. Razvrstanje u monte robu i u scarton, spada medju onaj posao, koji se obično zove skartiranje dužice, a obavlja se jedino gledom na kvalitet

dotične dužice. Prema tomu ima dužica od normalne dimenzije $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$, a ipak jedna dužica spada u monte, a druga u scarton.

Reduciranje glavne robe.

Kako smo već spomenuli prodaje se glavna roba po cieni od 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ monte. Usljed toga reduciraju se i sve dužice, koje spadaju u robu monte i u robu zvanu scarton, na duljinu od 36 palaca, na širinu od $\frac{4}{6}$ palaca i na debljinu od 1. palca monte robe.

Reduciranje robe zvane monte.

Duljina. Ponajprije moraju se reducirati sve duljine na duljinu od 36 palaca. Smatrajuć ovu duljinu kao jedinicu, reducirati ćemo dužicu sa duljinom od 30" ako od broja dužice odbijemo $\frac{1}{6}$, onu od 24", ako odbijemo $\frac{2}{6} = \frac{1}{3}$, onu od 18", ako odbijemo $\frac{3}{6} = \frac{1}{2}$, one pako od 42", ako pribrojimo $\frac{1}{6}$, one od 48", ako pribrojimo $\frac{2}{6} = \frac{1}{3}$, od 54", ako pribrojimo $\frac{3}{6} = \frac{1}{2}$, a one od 60", ako pribrojimo $\frac{4}{6}$.

Prema tomu vriedi dužica monte:

1000 kom. 18" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{2}) = 500$ kom.

1000 kom. 24" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{3}) = 667$ kom.

1000 kom. 30" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{6}) = 834$ kom.

1000 kom. 36" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = (— . —) = 1000 kom.

1000 kom. 42" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 + \frac{1000}{6}) = 1166$ kom.

1000 kom. 48" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 + \frac{1000}{3}) = 1333$ kom.

1000 kom. 54" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 + \frac{1000}{2}) = 1500$ kom.

1000 kom. 60" dugački, $\frac{4}{6}$ široki, 1" deb. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 + \frac{4}{6} \cdot 1000) = 1666$ kom.

Širina. Širine su samo dvie $\frac{4}{6}$ " i $\frac{3}{4}$ ". Širine $\frac{3}{4}$ reduciraju se na $\frac{4}{6}$ tako, da se odbije $\frac{1}{3}$ -

Prema tomu vrijedi 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{3}) = 667$ kom.

Isto tako vrijedi 1000, $\frac{18}{1}$, $\frac{3}{4}$ reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $[(1000 - \frac{1000}{2}) - \frac{500}{3}] = 334$ kom.

Na ime 1000 kom. 18" reducirano na 36" vrijedi 500 kom., a širina od $\frac{3}{4}$ reducirano na $\frac{4}{6}$ vrijedi opet za $\frac{1}{3}$ manje, dakle samo 334 kom.

Debljina. Sve debljine reduciraju se na 1", i to na taj način, da se broju dužica stanovita količina ili pribroji ili odbije. Tako n. pr. vrijedi:

1000, 36" — 1" — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = 1000 kom.

1000, 36" — $\frac{9}{11}$ " — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{6}) = 834$ kom.

1000, 36" — $\frac{7}{9}$ " — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{3}) = 667$ kom.

1000, 36" — $\frac{5}{7}$ " — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 - \frac{1000}{2}) = 500$ kom.

1000, 36" — $\frac{5}{4}$ " — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{9}$ M = $(1000 + \frac{1000}{4}) = 1250$ kom.

1000, 36" — $\frac{6}{4}$ " — $\frac{4}{6}$ M reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M = $(1000 + \frac{1000}{2}) = 1500$ kom.

Obzirom na napred razloženu redukciju duljina, širina i debljina na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ provesti ćemo radi boljeg razumjevanja stvari nekoliko primjera.

N. pr. 1000, 42, $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{4}$, M. reduciramo na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M vrijedi 389 kom.

1000, 30, $\frac{5}{4}$, $\frac{3}{4}$, M. reduciramo na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M vrijedi 695 kom.

1000, 18, $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{4}$, M. reduciramo na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M vrijedi 167 kom.

Reduciranje robe zvane scarton.

Scarton ima iste dimenzije, kao i monte, pak se i reduciranje ove dužice na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ obavlja po istim pravilima, kako je razloženo za robu monte, jedino se na koncu računa odbije

još $\frac{1}{3}$ množine dužice u ime scartona, čime se ovaj pojedno reducira na monte.

To ćemo opet najbolje objasniti izračunav nekoliko primjera.

a) 1000, 48, $\frac{1}{4}$ (= 1) $\frac{1}{6}$ S. S. (= scarton) reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M (= monte) vrijedi 889 kom. T. j. pošto je duljina dužice 48", a ne 36", mora se k 1000 kom. pribrojiti $\frac{1}{3}$ ili 333 kom., pošto je debljina dužice $\frac{1}{4}$ " = 1", a isto tako i širina $\frac{1}{6}$ ", dakle normalna, to se na te dimensije ne ima ništa odbijati, mora se dakle samo još scarton reducirati na monte, što se čini odbiv od 1333 kom. $\frac{1}{3}$ (= 444, čime se dobije 889 kom.

b) 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{1}{6}$ S. S. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. vrijedi 667 kom. Odbili smo dakle samo $\frac{1}{3}$ na račun scartona, jer je dužica inače normalna.

c) 1000, 30, $\frac{7}{9}$, $\frac{1}{6}$ S. S. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. vrijedi 371 kom. T. j. usljed manje dužine dužice odbijemo od 1000 jednu šestinu i dobijemo 834 kom., na manju debljinu odbijemo dalnju $\frac{1}{3}$ i dobijemo 556 kom., širina je normalna, dakle ne odbijamo u to ime ništa, a na scarton odbijemo još $\frac{1}{3}$, i tako smo dobili gornji broj od 371 kom

e) 1000, 24, $\frac{5}{4}$, $\frac{3}{4}$ S. S. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. vrijedi 371 kom. T. j. na manju duljinu odbijemo $\frac{1}{3}$ ili 333 kom. i dobijemo 667 kom, na veću debljinu pribrojimo $\frac{1}{4}$ ili 166 k. i dobijemo 833 kom., na manju širinu odbijemo $\frac{1}{3}$ ili 277 kom. i dobijemo 556 kom. i konačno na scarton odbijemo $\frac{1}{3}$ i dobijemo gornji broj od 371 kom.

d) 1000, 18, $\frac{5}{7}$, $\frac{3}{4}$ S. S. reducirano na $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. vrijedi 112 kom. Račun redukcije obavlja se po istom principu, kako je napred razložena.

R a b a t t. Šumski trgovci razlikuju francuzku dužicu na dugačku i na kratku robu. Dugačkom robom zove se dužica od 36, 42, 48, itd. palaca duljine, a kratkom robom ona od 30, 24 i 18 palaca duljine. Na ovu kratku robu daje se u trgovini r a b a t t. Ovaj nije uvijek jednak, te se posebice ugovara, a iznosi kod dužica 30" obično 5% ili 10%, kod 24" — 10%; 15% ili 20%; a kod dužice 18" — obično 30%, nu kadkada i manje.

Obzirom na odbitak rabatta izgleda i naš račun o reduciranju dužice na $\frac{36}{1}, \frac{4}{6}$ M nješto drugačije. To ćemo opet najbolje razjasniti na jednom primjeru. Na rabatt odbiti ćemo za 30'', 10⁰/₀, za 24' 20⁰/₀, a za 18'', 30⁰/₀.

a) 1000, 30, $\frac{9}{11}, \frac{3}{4}$ M. reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{4}{6}$ M. vriedi 464 kom.
odbio 10⁰/₀ rabatt 46 „

ostaje 418 kom.

b) 1000, 24, $\frac{7}{9}, \frac{3}{4}$ S. S. reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{4}{6}$ M. vriedi 198 kom.
Odbio 20⁰/₀ rabatta 39 „

ostaje 159 kom.

c) 1000, 18, $\frac{5}{7}, \frac{3}{4}$, Š. S. reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{4}{6}$ M. vriedi 112 kom.
odbio na rabatt 30⁰/₀ 33 „

ostaje 79 kom.

U trgovačkim računima se širina od $\frac{3}{4}$ reducira na $\frac{4}{6}$, a scart na monte, obično tako, da se kod konačnog sbroja odbija na manju širinu sumarno $\frac{1}{3}$, a isto tako na scarton dalnja $\frac{1}{3}$. Rabatti odbijaju se takodjer sumarno, pošto se time cieli račun, koji je i onako dosta kompliciran, ujednostučuje. Rabatt se daje i odbija samo kod glavne robe, t. j. kod monte i scartona, ali se ne daje kod nuzgredne robe.

Reduciranje nuzgredne robe,

a) $\frac{2}{3}$ Vergine. Ovamo se računaju 2 do 3 palca široke dužice monte i scarton, koje idu zajedno u jedan razred. Feuer-scarton se pri tom izlučuje.

U pogledu debljine vriedi ovdje $\frac{5}{9}$ kao $\frac{1}{2}$ palca, $\frac{9}{14}$ kao 1 palac, $\frac{14}{17}$ kao $1\frac{1}{4}$ palca i $\frac{17}{21}$ kao $1\frac{1}{2}$ palca.

Redukcija se obavlja na $\frac{36}{1}, \frac{2}{3}$. Pri tom se reduciraju duljine na isti način kao kod glavne robe, širina se u opće ne reducira, jer je samo jedna, na ime 2—3 palca, a debljina se reducira po netom navedenoj usanci. N. p.

1000, 42 ($\frac{14}{17}$) $\frac{5}{9}, \frac{2}{3}$ Vergini reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{2}{3}$ vriedi 1457 kom.

1000, 36, $\frac{5}{9}, \frac{2}{3}$ Vergini reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{2}{3}$ vriedi 500 kom.

1000, 24, ($\frac{9}{14}$) $\frac{4}{9}, \frac{2}{3}$ Vergini reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{2}{3}$ vriedi 667 kom.

1000, 18, $\frac{5}{9}, \frac{2}{3}$ Vergini reducirano na $\frac{36}{1}, \frac{2}{3}$ vriedi 250 kom.

b) Feuerscarton (F. S. S.). Ovaj se glede debljine dimenzionira jednako kao i $\frac{2}{3}$ Vergine.

Širina se dieli u $\frac{2}{3}$ i $\frac{3}{6}$. Prodaje se u pravilu po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{3}{6}$, a po 2 komada $\frac{2}{3}$ računaju se kao jedna $\frac{3}{6}$.

Duljina se reducira kao i kod glavne robe, debljina kao i kod $\frac{2}{3}$ Vergine. Širine se ne reduciraju. N. pr.

1000, F. SS. $\frac{3}{6}$, 42, $\frac{14}{17} = (\frac{5}{4})$ red. na F. SS. $\frac{36}{1}$, $\frac{3}{6}$ vrijedi 1457 kom.

1000, F. SS. $\frac{3}{6}$, 18, $\frac{5}{9}$ reducir. na F. SS. $\frac{36}{1}$, $\frac{3}{6}$ vrijedi 250 kom.

1000, S. SS. $\frac{2}{3}$, 18, $\frac{5}{9}$ reducir. na F. SS. $\frac{36}{1}$, $\frac{2}{3}$ vrijedi 250 kom.

c) Vergine $\frac{13}{16}$, $\frac{3}{6}$ (t. z. Mindermass). Ovamo spadaju dužice monte i scartoni, feuerscarton je izuzet. — Debljina se mjeri kao kod $\frac{2}{3}$ vergini. Prodaje po 1000 tekućih komada reduciranih na 1 palac debljine, a po 2 komada $\frac{2}{3}$ vrijede kao jedna $\frac{3}{6}$.

Ovdje se nereduciraju niti duljine, niti širine, nego samo debljine. N. pr.

1000 kom. $\frac{5}{4}$ reducirano na $\frac{1}{4} = 1$ vrijedi 1250 kom.

1000 kom. $\frac{5}{9}$ reducirano na $\frac{1}{4} = 1$ vrijedi 500 kom.

d) Spitzschindel (Scandole), t. j. dužice izpod 5 linija debljine, a široke 2 do 6 palaca. Monte i scarton čine jedan razred, Feuerscarton se izključuje. Prodaje se po 1000, $36\frac{2}{6}$.

Ovdje se ne reduciraju širine niti debljine, već samo duljine. N. p.

1000, 18, $\frac{5}{9}$, $\frac{2}{6}$ reducirano na $36\frac{2}{6}$ vrijedi . . 500 kom.

Škartiranje i nadgledanje izradbe.

Postupak kod izradbe francuzke dužice opisao je potanko naš vrli šumarski pisac A. Danhelovsky u svojem poznatom djelu »Abhandlung über die Technik des Holzwaaren-Gewerbes in den slawonischen Eichenwäldern« izdano u Pečuhu g. 1873.

Mi ćemo ovdje samo navesti i zaboravi oteti deset zapovjedi za škartiraše i deset zapovjedi za škribane, koje su zapovjedi naši šumski trgovci, dok je trgovina sa dužicom evala, bili izdali za svoje namještenike.

Deset zapovjedi za škartiraše*.

1. Strogo treba paziti, da hrasti budu porušeni koliko moguće blizu zemlje.

2. Svaki škartiraš, koji na podelište za škartiranje ide, dužan je ponajprije oko svijuh na dotičnom podelištu izrađenih hrastova strogo potražiti, jesu li težaci sve šnite porezali, furke pocieпали i šifre izrezali, jesu li sve ono pobrali, što im je škriban za pobiranje pobilježio. Ako bi slučajno našao, da težaci nisu sve pobrali, što im je pobilježeno, onda neka s mjesta pozove kasatora na podelište, da u njegovoj prisutnosti poberu sve, što pobrati imadu. Ako bi škartiraš našao, da imade još hrastova, oko kojih škriban za pobiranje nije dobro pobilježio, onda na ovom podelištu ne smije ništa škartirati, i mora to odmah prijaviti, pak i na večer u baraki pred svimi škartiraši i pred škribanom tu stvar javiti mora. Škartiraš samo onda smije sa škartiranjem početi, ako sve u redu nadje, a za dokaz, da je kod hrasta bio, mora na svaki panj na žili datum i svoj podpis metnuti.

3. Škartiraš kod škartiranja strogo na to gledati mora, da izvadi dužice za reparaciju, koja se odmah i ujedno sa škartiranjem obaviti mora kako sledi.

4. Odmah čim je škartiraš škartiranjem započeo, mora dati slagati svaku klasu i dimenziju za sebe, ponajprije treću klasu, onda drugu i tek najposlje prvu klasu.

5. Vitlove neka u obće polaže ovako:

																		42	<u>r</u>		
			36	<u>r</u>	36	<u>r</u>	36	<u>r</u>												30	<u>r</u>
1	8	<u>r</u>	I.	kl.	II.	kl.	III.	kl.	2	4	<u>r</u>										

6. Mora se svaka vrst dužice zasebice škartirati i osobito zasebice složiti krive dužice, i opet sasvim zasebice, koje su samo zavite.

*. Ovih 10 zapovjedi za škartiraše i škribane bili su svojedobno tiskani u posebnoj knjižici, te ih ovdje bez obzira na germanizme donosimo doslovno i sasvim nepromjenjeno.

7. Sve vitlove treba sa ciepanicom i kladom osobito dobro potezati i potrpati.

8. Svaki škartiraš dobije ove zapoviedi, koje dobro čuvati mora i izgubiti ne smije, jer inače platiti će 5 for. globe.

9. Tko proti ovim zapovjedima radi, platiti će kod prve falinge 10 for. globe, a ako se opetovano falinga nadje, onda bude smjesta od službe odpušten i izgubije pravo na putni trošak.

10. Škriban kod einlegovanja ima pisati na panj svoje ime i datum; škartiraši pako imadu pravo i dužnost svakom zgodom o tom se osvjedočiti.

Deset zapoviedi za škribane.

1. Rušenje. Hrasti se moraju nizko, to jest koliko moguće kod zemlje rušiti i to tako, da šniteri sa sjekirom hrast preko srca presjeku, da se nesreće ne dogode. Svi putevi moraju biti od hrasta i grana očišćeni.

2. Einlegovanje. Prije einlegovanja moraju se hrasti do kraja, to jest vršike od grana očistiti, i kada se je mjera pružila i težak je zasjekao, onda se taj isti šnit još jednoč mjeriti mora, da se škriban pred težakom odmah osvjedoči, da li je po mjeri pravo zasjekao ili ne. Na panju kod svakoga hrasta, to jest na žili, mora škriban, koji einleguje, zasjeći dati pa vlastoručno zapisati datum i svoje ime te koliko šnita dotični hrast imade. N. pr. 10 šnita piše se (10).

Škriban mora svaki dan u »Rapport« zapisati, koliko je hrasta kod svih kumpanija einlegovao, a kod sebe u svoj notez mora svaki zapisati, koliko hrasti on kod svake kumpanije einleguje.

Kod šifranja je 17' najmanja mjera, a sve se drugo kod falinge odreže.

3. Ciepanje. Prije »ciepanja« mora se svaki furak tako dignuti, da tanji kraj odzgor dodje i prije ciepanja mora se kora od furka oguliti. Koji furak

1. mjeru imade, taj se piše iznutra, koji furak 1. mjeru ne imade, taj se furak mora izvana pisati. Srce, koje ostaje, mora se razložiti, pa makar da niti $\frac{2}{3}$ ne bude. Ciepati se po noći ne smije inače dotični plati 10 for. globe. Ciepati je dozvoljeno samo sa klipakom, a odsrčiti samo sa uzkim klinom, kojega klibar od magazina dobije.

4. Vaganje. Svaki vagačar mora imati vilice i oko sebe 2 koraka prazno mjesto, da se dobro okretati može, te mora strogo paziti, da kod raztezanja duge tanja strana uvijek od zgor ispod ruke dodje; nadalje vagačar sa vagačom uvijek k sebi, a nikada od sebe raztezati smije, inače se preveć šiferi stvore.

Na vilici se mora zasjeći mala jamica, u koju vagačar svoju mjeru staviti mora.

18er i 24er uži od 3" nesmiju biti, a oni, koji su širi od 3", moraju se tako debelo vagati, kako debelo izaći mogu. Feuer carton pako nesmije se podnipošto praviti, već samo zdrave crne dužice.

5. Krajčanje. Krajčar ne smije nikako bielo drvo na dugi pustiti, slobodno je, da se duga na bieloj stra i nešto sa živim drvom šari, Duge, koje su na srcu pretanke, mora krajčar tako dugo okrajčati, dok ne dobije barem pol palca, to jest 6 linija debline na srcu, zato on dobije mjeru od 6 linija. Mjera mora uvijek biti pri ruci.

Barikaši netrebaju biti širji od 5 cola. Zato dobije krajčar mjeru od 5 cola, pa mora tako dugo barikaš okrajčiti, dok ne dobije na njem mjeru od 5 cola.

6. Maklanje. 36er i 30er barikaši moraju biti samo od jedne strane okrugli, a od druge strane sasvim ravni; 23er i 18er na obadvije strane ravni; 36er colarice i fertalice moraju bitina obadvije strane okrugle, oko srca ne smije se nipošto maklati, dakle dužice ne smiju nikako sasvim oglodane biti, bolje je, da duga ostane hrapava.

7. Miešanje duge na podelištu. Pomiešati F. S. S. sa $\frac{3}{4}$ i $\frac{4}{6}$ na podelištu nije slobodno. Svaki maklar m

odmah F. S. S, posebe bacati, samo $\frac{3}{4}$ i $\frac{4}{6}$ može slobodno pomiešati, ali svaka duljina dodje odmah zasebesložena.

8. Slaganje. Svaki škriban mora svoje škartiraše kontrolirati, da li su pravo vitlove brojili i škartirali; kada su kontrolirali, moraju svoje ime i datum na tablu napisati, osobito imaju paziti, jesu li zavite duge za sebe metnute i jesu li težaci barikaše drvom i kladom dobro potezali.

9. Nadgledanje kumpanija. Svaki škriban mora k svojoj kumpaniji najmanje dva put na dan doći.

Čim se kumpanija na novo podelište preseli, mora već staro podelište biti kontrolirano, i to: jesu li šifri porezani i jeli je po zapovijedi sve čisto izradjeno. Na jedan panj na hrastu kod podelišta mora biti od dotičnoga škribana vlastoručno napisan datum, kada je kontrolirao, koliko je hrasti kumpanija na podelištu izradila. Znamenje, kako se piše koliko je hrastova na podelištu izradjeno, jest $\square$, a u ovo prazno mjesto dodje koliko je hrastova izradjeno. N. p. 10 hrastova piše se $\overline{10}$.

Ako škriban nadje nešto, što nije dobro izradjeno ili počistito, mora odmah po težacima pred sobom dati izraditi.

10. R a p p o r t. Svaki škriban imade u svojoj baraci knjigu za „Rapport“. U tu knjigu moraju škribani i škartiraši svaku večer zapisati, kakovu su falingu kod koje kumpanije našli, i to tako, da i drugi pregledatelji i škartiraši tu knjigu, mogu čitati. Te knjige ne smiju biti nikad pod ključem, a kolibaš ima na nju pripaziti i predati ju makar kojem škribanu ili škartirašu, kada ju god zaište. Kojigod škriban ili škartiraš šumu ili svoj posao ostavi bez da »Urlaub« zatraži, bude odmah iz službe odpušten i izgubi pravo na putni trošak.

Ovih deset zapovjedi morali su se škartiraši i škribani točno držati, a kako vidimo ima u njima mnogo praktičnih uputa, koje se odnose nu samu izradbu francuzke dužice.

Na poseb valjano škartiranje dužica zahtjeva dosta vještine, pak se i škartiraši dobro plaćaju. Samo škartiranje obavlja se u smislu trgovačkih usanca, a predaleko bi nas vodilo, da ih idemo ovdje navadjati.

Prociena francuzke dužice.

Prociena francuzke dužice u šumi obavlja se na dva načina i to:

a) da se odmah kod svakoga hrasta procieni i zabilježi broj normalne dužice, koji će se moći iz dotičnog debla izraditi;

b) da se dendrometričkim načinom procienom ustanovi onaj kubični sadržaj stabala, koji je sposoban za ciepanje, pak da se prema razredima debljine izračuna broj kubičnih metara, koji je potrebit za proizvodnju 1000 komada normalnih dužica ($\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$), odakle se obratno lahko izračunati može broj dužica, koji će se iz dotičnih stabala izraditi moći.

Prvi način prociene rabe obično šumski trgovci, odnosno njihovi namještenici, koji kod svakog hrasta procienjuju i bilježe broj dužica, koje se iz dotičnog stabla predvidljivo izraditi mogu. Kod toga je odlučno, da li je stablo manje ili više granato, a sam način prociene zahtjeva veliko iskustvo.

Šumski trgovci rabe u tu svrhu i posebne skrižaljke, koje pokazuju koliko se iz stanovite duljine debla bez kore i bez bjelike, ako je drvo inače zdravo, bez grana i dobro kalavo, može izraditi komada normalne dužice ($\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$).

Ta skrižaljka pokazuje n. pr. kod čiste deblovine od 5 m duljine 60 cm promjera 148 komada; 5 m 70 cm. promjera 230 kom.; 4 m 46 cm 54 kom. i t. d.

Drugi način prociene rabe naše šumske uprave, koje najprije ustanove procienom za ciepku sposobnu drvenu gromadu, a onda tek izračunaju njenu vrijednost.

Mi ćemo ovaj način prociene u kratko opisati.

Kod prociene dobije svako stablo svoj tekući broj, promjerkom izmjeri mu se promjer u prsnoj visini, a tehnička duljina izmjeri se dielomice što duljom motkom (6—8 m. dugačkom), a dio debla povrh motke procieni se od oka. Kod prociene tehničke duljine radi se na više načina. Njeki šumari uzimaju ponajprije na oko cielu tehničku duljinu debla, primjerice do 30 cm gornje debljine, te onda broje životne grane i na svaku granu odbiju $\frac{1}{2}$ —1 m, već prema debljini grane, pak ovu skraćenu duljinu unašaju u procienbeni manual.

Drugi opet odbijaju grane odmah, te procienjuju, koliko će reza biti izmedju grana, ovi se rezi sbroje i time dobiva tehnička duljina, koja se unaša u manual.

Po našem mnijenju valja kod procjene tehničke upora-bive duljine debla, ovo potonje dieliti u glavnom na dva diela, i to: u onaj dio — obično donji — koji je bez grana i koji će prema tomu moći dati dugačku robu (dužicu), zatim u onaj dio — obično gornji — koji leži medju granama i koji će dati kratku robu. Pri tom treba grane svakako odbiti i to najbolje sumarno.

Kako smo napred vidili nije francuzka dužica jedne du-ljine. Duljina varira izmedju 17 do 64 parižka palca ili 46 cm do 173.3 cm. Prema tomu mogu se kod procjene uzimati u račun već i duljine, koje su na 50 cm. za ciepanje sposobne.

Ako smo si procienbeni manual udesili prema napred spomenutom tako, da će se iz njega moći viditi, koliko deblovine otpada na dio bez grana, a koliko na dio medju granama, tada ćemo laglje moći ustanoviti i postotak, koji u dotičnoj šumi otpada na dugačku robu (dužicu), a koji na kratku.

Kako je poznato stabla se nakon procjene, radi obračuna drvne gromade, razdiele u razrede debljine, koji se odabiru prema tomu, kako su zastupani pojedini stupnjevi debljine. Nakon toga izračunava se za svaki razred debljine uzor-stablo, odnosno njegova temeljnica i promjer te prosječna tehnička du-ljina, i to: za sebe ona bez grana (I. razred), a za sebe ona sa granama (II. razred). Kockovni sadržaj uzor-stabla izračuna se ili tako, da se stablo obori i kubicira, ili se srdržaj usta-novi pomoću eventualno poznatog obličnog broja, ili pada pro-mjera po tekućem metru.

Uzor-stablo jest dakle predstavnik svojeg razreda jedino gledom na proračunanje drvne gromade razreda, ali ne gledom na kakvoću stabala u razredu, što se ne smije pustiti s vida.

Ako smo nakanali točniju procieniu učiniti, biti će shod-nije, da izračunato srednje stablo oborimo, ili da računamo po padu promjera, i to s toga, što ćemo promjere sekcija trebati,

kada budemo ustanovljivali potrebu surovog drva za 1000 kom. normalne dužice.

Kod procjene stabala u šumi, treba osim toga dobro paziti na razne manjkavosti stabala, kao što su šupljine, crvotočine, zimotrenost i t. d., pošto će te mane također uplivati kod konačnog računa obzirom na ustanovljenje postotka, koji ćemo odrediti za razne sortimente dužice, naročito na robu monte i scarton.

Novčana procjena.

Kada pristupamo ustanovljenju novčane vrijednosti dužice, moramo znati u prvom redu tržišnu cijenu dužice na mjestu prodaje, koje je obično željeznička postaja, a zatim troškove proizvodnje. Osim toga moramo ustanoviti prometno vrijeme, u kojem će se dužica moći predvidljivo dalje prodati. Taj račun obavljamo na temelju analize cijena. Primjer takove analize cijena za francuzku dužicu sadržan je u spomenutoj knjižici A. Danhelovskya.

Tržišnu cijenu francuzke dužice po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. naći ćemo u trgovačkim listovima. Ona primjerice iznosi danas na Rieci 650—700 kruna.

Troškovi proizvodnje jesu: izradba, izvoz do željeznice te eventualno dalje željeznicom, tovarenje i iztovarenje, vožnja na skladište, škartiranje i slaganje, zakup skladišta, obća režijska, te kamati na te sve troškove za prometno vrijeme. Svi ovi troškovi reduciraju se na 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. radi lakšeg obračuna šumske pristojbe.

Što se izradbe dužica tiče, to se ova izrađuje u 3 razreda i to: I. razred sačinjavaju dužice 4—6 M.; II. razred dužice 3—4 M. i 4—6 S. S., a III. razred 3—4 S. S. i F. S. S. te $\frac{2}{3}$ Vergine i ostali. Radnicima plaća se obično po jednoj cijeni dužica 4—6 i 3—4 M. i 4—6 S. S., a po drugoj cijeni ostala dužica. Uz gotov novac dobivaju radnici u ime plaće još i deputat. Troškovi izradbe su naprama prije danas znatno poskočili te iznose reducirani na 1000 $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M. oko 60—80 K.

Troškovi izvoza su različiti, te ovise o mjestnim prilikama, a naročito o udaljenosti šume od skladišta. Ovi se troškovi dadu najshodnije opredieliti prema tomu, koliko prosječno jedan par konja može obzirom na bolji ili lošiji put voziti dužice i koliko puta vozač može na dan izvesti dugu do skladišta, pak koliko vozač sa jednim parom konja hoće da zasluži. Danas se obično računa za jedan par konja, kola i vozača na dan 10—12 K. Težina normalne dužice može se računati po 1000 kom. sa 30 met. cent. Prema tomu, koliko se tereta natovariti može i koliko se puta na dan teret izvesti može, dade se barem približno ustanoviti trošak izvoza.

U troškove režije računa se trošak procjene, dražbe, nadzora, gradnje koliba, popravak putova, porez i t. d. Ovi su troškovi danas takodjer dosta znatni. Uvidom u trgovačke knjige osvjedočili smo se primjerice, da su troškovi režije kod izradbe 8000 m³ iznosili po 1 m³ 4 K.

Kao prometno vrijeme treba danas takodjer računati 1½ do 2 godine obzirom na slabije tržišne konjunktore.

Da ovo, što smo naveli, bolje objasnimo, poslužiti ćemo se opet jednim primjerom iz prakse.

U njekoј šumi procijenili smo u ciepku ukupno 5120 hrastova. Ova stabla razvrstana su u razrede debljine te izračunato srednje stablo, kako sliedi:

— 60 cm. p. p.	1668 kom.	srednje stablo	8 m —	52 cm p. p.
61 — 80	» »	2164 »	» »	12 m — 71 cm p. p.
81 — 100	» »	1088 »	» »	12 m — 88 cm p. p.
100 cm i dalje	200 »	» »	»	8 m — 107 cm p. p.

Da nam bude račun točniji, razdielili smo duljinu oborenog srednjeg stabla u sekcije, te smo našli u sredini sekcije promjere sa korom od 46 cm. i 51 cm., 60 cm. i 69 cm., 71 i 78 cm., 92 i 102 cm.

Šumsku pristojbu po 1 m³ drva sa korom ustanovili smo pako sliedećom analizom ciena:

Tržna cena po 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M na kolodvoru u
N. (20 klm. daleko) . . . . . 500 K.

Troškovi reducirani na 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M: .

izradba sa deputatom . . . 70 K

izvoz . . . . . 30 „

skladište i slaganje . . . . 3 „

režija . . . . . 7 „

6⁰/₀ kamati na 1¹/₂ godine . 10 „

Ukupni troškovi 120 K.

Ostaje . . . . 380 K.

Odbiv poduzetnu dobit sa 10⁰/₀ . 38 K.

Ostaje šumska pristojba . . . 342 K.

Pošto za proizvodnju 1000, $\frac{36}{1}$, $\frac{4}{6}$ M treba sirovine sa
korom kod sred. promjera od 46 cm. — 32 m³, od 51 cm. — 21 m³

„ 60 „ — 16 „ „ 69 „ — 15 „

„ 71 „ — 15 „ „ 78 „ — 13 „

„ 92 „ — 11 „ „ 102 „ — 10 „

to se izračuna šumska pristojba po 1 m³

kod s. p. od 46 cm. sa 10.68 K

„ „ 51 „ „ 16.30 „

„ „ 60 „ „ 21.40 „

„ „ 69 „ „ 22.80 „

„ „ 71 „ „ 22.80 „

„ „ 78 „ „ 26.30 „

„ „ 92 „ „ 30.00 „

„ „ 102 „ „ 34.20 „

Pošto je bilo pako procijenjene drvene gromade :

sa p. prom. 46 cm 1404 m³, to se je moglo izraditi duž. 43.880 kom.

» 51 » 1020 » » » » 48.576 »

» 60 » 4959 » » » » 310.000 »

» 69 » 3421 » » » » 228.000 »

» 71 » 3484 » » » » 232.300 »

» 78 » 2240 » » » » 172.300 »

» 92 » 836 » » » » 76.000 »

» 102 » 498 » » » » 49.800 »

Ukupno 1 160.956 kom.

poprično ili po stablu 226 komada.

Na jednog radnika, uzev u obzir i one, koji drva obaraju, računa se gledom na izradbu poprično 100 kom. normalne dužice na dan.

Razumije se, da ovako postavljeni račun ne će biti posve točan, ali će ipak moći služiti za podlogu dražbenih prodaja, ako smo iole uvažili mjestne prilike. Svaki pako šumar, koji u praksi djeluje, trebao bi da si svakom danom zgodom sabire podatke, koji su mu nuždni za izvajanje ovakovih analiza ciena, naročito gledom na troškove proizvodnje, kao i na množinu sirovine, koja je nuždna za proizvodnju gotove robe.

Ako smo ovom razpravicom pobudili u mladjim drugovima interes za samu stvar, onda je i svrha ovih redaka potpuno polučena.

Na koncu prikazati ćemo jedan manji trgovački račun o prodaji dužice, iz kojega će se moći razabrati način reduciranja dužice, odbijanje rabatta, kao i razmjerje kupovnine za glavnu i nuzgrednu robu.

Primjećujemo samo, da u ovom računu nije redukcija širine od $\frac{3}{4}$ na $\frac{4}{6}$, kao i scarta na monte robu, sumarno obavljena, nego je to učinjeno odmah kod svake dimenzije.

Dužica iz šume N. N.

Stovarište N. N.

Razpored dimenzija.

Di- men- sija	M o n t e				S c a r t o n			
	4-6		3-4		4-6		3-4	
	kom.	$\frac{36}{1}$	kom.	$\frac{36}{1}$	kom.	$\frac{36}{1}$	kom.	$\frac{36}{1}$
48 1	90	120	52	46	49	44	75	45
42 1	9521	11108	4402	3424	3641	2832	4077	2114
$\frac{5}{4}$	264	385	147	143	63	61	88	58
$\frac{9}{11}$	556	541	887	576	368	239	1043	451
$\frac{7}{9}$	296	230	564	293	215	112	503	175
$\frac{5}{7}$	152	89	384	150	119	47	413	108

36 1	9218	9218	5775	3850	5220	3480	7777	3457
$\frac{5}{4}$	279	349	201	168	73	61	138	77
$\frac{9}{11}$	578	482	938	522	512	285	1693	628
$\frac{7}{9}$	350	234	699	311	266	119	823	244
$\frac{5}{7}$	162	81	517	173	169	57	663	148
	21466	22837	14566	9656	10695	7337	17292	7505

30 1	2456	2047	2437	1410	1810	1006	2684	1365
$\frac{5}{4}$	305	319	249	174	144	100	251	117
$\frac{9}{11}$	223	155	565	262	198	92	975	302
$\frac{7}{9}$	128	72	348	130	98	37	475	118
$\frac{5}{7}$	52	22	192	54	56	16	279	52
	3164	2615	3891	2030	2306	1251	5664	1955

24 1	2293	1529	2664	1184	1524	678	3691	1094
$\frac{5}{4}$	747	623	662	369	388	216	810	300
$\frac{6}{4}$	111	111	57	38	47	32	69	31
$\frac{9}{11}$	204	114	579	215	211	79	889	220
$\frac{7}{9}$	116	52	370	110	96	29	512	102
$\frac{5}{7}$	40	14	241	54	48	11	304	46
	3511	2443	4573	1970	2314	1045	6275	1793

18 1	1458	729	2120	707	1015	339	2551	568
$\frac{5}{4}$	1092	683	1016	424	675	282	1188	331
$\frac{6}{4}$	466	350	289	145	181	91	274	92
$\frac{9}{11}$	134	56	437	122	116	33	553	103
$\frac{7}{9}$	87	30	359	80	70	16	222	34
$\frac{5}{7}$	36	9	166	28	34	6	160	18
	3273	1857	4387	1506	1091	767	4948	1146
	31414	29752	27417	15162	17406	10400	34178	12398

Dim en- sija	Vergini 2—3	Feuer S. S. 3—6	Spitz 2—6	Vergini ¹⁴ / ₁₆ 3—6
48 1	24 32	— —		¹⁴ / ₁₆ 4323 4323
				⁵ / ₄ 3438 4297
42 1	3145 3669	1034 1206		⁶ / ₄ 1998 2991
⁵ / ₄	42 61	21 30		⁵ / ₉ 450 225
⁵ / ₉	1405 820	64 37		
36 1	5844 5844	1220 1220	23 23	
⁵ / ₄	85 106	— —		
⁵ / ₉	2403 1202	61 31		
30 1	4163 3470	749 625		
⁵ / ₄	113 118	38 40		
⁵ / ₉	1392 580	27 12		
24 1	5365 3577	687 458		
⁵ / ₄	628 524	136 113		
⁵ / ₉	1453 485	30 10		
18 1	3765 1883	506 253		
⁵ / ₄	1100 687	195 123		
⁵ / ₉	654 164	10 3		
	31581 23222	4778 4161	23 23	10205 11836

Opetovanje:

Monte	4—6	31.414
»	3—4	27.417
S. S.	4—6	17.406
»	3—4	34.179
Vergini	2—3	31.581
F. S. S.	3—6	4.778
Vergini ¹⁴ / ₁₆	3—6	10.205
Spitz	2—6	23
Ukupno		157 003

R a č u n

o francuzkoj dužici prodanoj g. N. N. u N., izradjenoj u šumi N.

Proizvodnja g. ....

64.019 kom.	$\frac{48}{36}$ " dužice	$\frac{36}{1} \frac{4}{6}$ M.	47.335			
15.025 »	30"	» » »	7.850	$\frac{50}{100}$ Rab.	392 $\frac{1}{2}$ kom.	
16.673 »	24"	» » »	7.251	$\frac{150}{100}$ »	1.087 $\frac{1}{2}$ »	
14.699 »	18"	» » »	5.276	$\frac{300}{100}$ »	1.583 »	
110.416 kom.	dužice u	$\frac{36}{1} \frac{4}{6}$ M	67.712	Rab.	3.063 kom	
	Odbiv	Rab.	3.063			
	Netto kom.	64.649 à K	420 pr.	$\frac{0}{100}$ K	27.152·58	
31.581 kom.	Vergini u	$\frac{36}{14} \frac{2}{3}$	23.222 à K	120 pr.	$\frac{0}{100}$ K	2.786·64
4.778 »	Feuer S. S.	» » »	4.161 » »	90 » » »	374·48	
23 »	Minderm.	» » »	23 » »	60 » » »	1·38	
10.205 »	Vergini	$\frac{14}{16} \frac{9}{14} \frac{3}{6}$	11.836 » »	60 » » »	710·16	
157.003 kom.			Odbiv proviziju	1 $\frac{0}{100}$ K	310·24	
			Netto	K	30.715—	

N. 190...

Podpis: N. N.

A. B.

O uzgoju sastojina.

Saobćuje **Pavao Dianovsky**, kr. drž. šumarnik.

(Nastavak i svršetak).

Kada je omorikova sastojina narasla na 5—8 metara visine moraju krošnje biti još podpune, a to nas opet upućuje da prigodom sadnje sa biljkama štedimo.

Tek nakon ove dobe smije sklopljenje usliediti, a tada počima i obumiranje donjih grana, koje se provadja samo polagano, dok umanjeње porasta samo onda nastane, kada je duljina krošnje manja postala od polovice duljine stabla.

Sada je i vrijeme za prvu proredu, te se na dobroj stojbini ovom prigodom može i polovica sastojine izsjeći, pazeći

naravno na to, da najbolje rastuća stabla ostanu po cijeloj površini jednako razdijeljena.

Kada nakon toga opet uslijedi sklopljenje, onda i duljina krošnje opet opetovno bude manja od polovice duljine debla, a onda je i ponovno nastalo vrijeme za posredovanje, ali se sada bezuvjetno moraju do sječivne dobe izabrati i uzdržati samo najbolje rastuća stabla. Na dobroj stojbini biti će to dovoljno, ali na lošem je tlu još i treća proreda potrebna.

Ako se ove prorede pravodobno provedu, to jest prije nego li duljina krošnje spadne na $\frac{1}{3}$ duljine debla, onda će se sastojina tako razviti, da se ne moramo bojati niti snijega a niti vjetroloma, što je inače kod omorikovih sastojina od osobite važnosti. Na koncu dobe najvećeg porasta u duljinu (na dobroj stojbini jest to u 40.—50., a na lošoj u 80.—100. godini), moraju se jače prorede izbjegavati, a svu brigu i pažnju obratiti samo razvitku debla, to jest mi moramo nastojati, da postignemo bezgranatost i što veću punoću debla, — tu dakle može biti govora samo još o umjerenoj proredi, napose o izsjecanju nuzgredne sastojine.

Naravnim, a često i umjetnim utem nastale mladikovine imadu redovito u mladjoj dobi jako tanka stabla sa vrlo slabo razvatom krošnjom. Kod njih se obzirom na unapredjenje porasta u debljinu, može i do $\frac{3}{4}$ sastojine izvaditi, ako se radi snijega i vjetroloma ne mora jači sklop uzdržati. Kada se je tim krošnja opet do polovice visine debla smanjila, možemo proredu obustaviti, a sastojinu dalje tako uzgajati, kako je to već prije razpravljeno.

Najteže je rukovođenje proreda u onim srednjodobnim šumama, koje su od svoje mladosti u gustom sklopu uzrasle. — Jače proradjivanje se obzirom na opasnost od vjetra, ne može provadjati, i stoga ne preostaje ino, nego nastojati najljepšim stablima dati dovoljno svjetla, a inu sastojinu samo vrlo umjereno prorediti, odnosno pojedine guste drvne hrpe tek malo pročistiti.

Ako porast u visinu već prestaje, onda je najprobitačnije takovu sastojinu posjeći, pošto je regeneracija iste skupčana sa mnogo pogibelji, a osim toga i dugo traje.

Imade i tako gustih omorikovih sastojina, u kojima se može jasno razlikovati razdioba po razredima visine. Ovaj oblik sastojine nastao je uplivom razlika u dobroti stojbine, a eventualno i uslied pritiska snijega. U takovim se sastojinama imadu vladajuća stabla uzdržati, pa ako nisu na površini jednako porazdijeljena, to se i od ostalih stabala mora odgovarajuć broj izabrati i uzdržati.

U ovakovim sastojinama nalaze se vladajuća stabla ili pojedince ili hrpimice. Hrpe se moraju progeliti, suvišna stabla odstraniti, a inače sa sastojinama dalje postupati prema prije navedenom.

Ako se sa nepravilnim sastojinama tako postupa, onda sklop vladajućih stabala bude ponješto prekinut, nu nakon izčeznuća nuzgredne sastojine ne staje po malo i nepravilnosti, pa se tada i ovakove sastojine mogu uzgajati isto, kao i pravilno razvijane omorikove sastojine.

Često se međjutim događa i to, da se na dobroj stojbini uzrasle omorikove sastojine u kojima imade i vladajućih stabala, i bez čovječjeg utjecaja razviju u liepe sastojine, što dakako još nije dokaz, da marna ruka šumara kod uzgoja nije potrebna, jer je bezdvojbeno, da se ovaj stupanj razvitka mnogo prije postigne uz odgovarajući uzgoj sastojine, te da bezgranatost i razvitak debla ipak nisu tako pravilni, kao što ondje, gdje su se za uzgoj sastojine shodne mjere poduzele.

Uzgajajući omorike u visokim planinama moramo već unapred u obzir uzeti i to, da teški odnošaji prometa i unovčenja i sistematično provadjanje proreda spriečavaju, pa je zato shodno sadnju redje provadjati (sa duljinom reda i biljka od 1.5 m.), ili pako guste mlade sastojine po mogućnosti što ranije prorediti. Takove se mlade sastojine onda doduše teže čiste, ali smo ih tim osigurali proti oštećenju od snijega i vjetra, a niti neće potrebno biti to čišćenje kasnije provadjati.

Rubovi vjetru izvrženih sastojina imadu se počamši od rane mladosti uzdržavati u redjem sklopu, nego li unutrašnjost istih.

Sa omorikovim sastojinama na granici vegetacije ima se postupati kao i sa zabrambenim šumama. U njima o potpunom sklopu ne može biti govora, jer bi ih snijeg i vjetrovi uništili.

Uvjet za opstanak omorike u mješovitim sastojinama jest taj, da ona ne bude kroz dulje vrijeme nadkriljena, ne slaže se osobito sa borom, jer se ovaj, kao čednija vrst drvlja, često u nuzgrednu sastojinu potisne.

Ariš ako ju i nadkrili, ne škodi omoriki, a dobro se slaže i sa jelom i bukvom; sa potonjom tim bolje, čim slabija je stojbina. U hrastićima može omoriki biti mjesta jedino kao tlo zaštićujućoj vrsti drveća.

U omorikovim sastojinama mogu kao pojedince uštrkana stabla najbolje napredovati ariš i jela, manje bukva, a najmanje hrast, koji će joj za stalno podleći. Uz marni uzgoj mogu doduše i ove vrsti napredovati, ali to bi bio vrlo skup uzgoj, a mogao bi donekle biti opravdan samo tada, kada bi se ta stabla hrpimično uzgajala.

Imade ipak slučajeve, da se bor i omorika slažu zajedno, a to je osobito na vlažnim mjestima po visokim planinama, gdje bor ne raste tako brzo, da bi omoriku nadkrilio.

Ako je omorika sa listačama okružena, onda bi njezino oslobodjenje redovito moglo sliediti samo na račun bezgranatosti i jedrine debla listača. Ako se je pako omorika upotriebila samo za nadopunjenja starijih bukvika, onda može nastati potreba oslobodjenja njezine krošnje, a to se može klaštrenjem bukve postići. Takodjer i medju jelom je shodno uvećati rastući prostor omorike, ako ova visinu jele još dostigla nije. Ako želimo u borićima pojedine omorike uzdržati, onda se moraju susjedni bori oklaštiriti, jerbo inače bi nastale velike praznine.

Kod jele, koja se redovito naravnim načinom pomladuje, jesu čiste sastojine vrlo rijetke. Zato moramo donekle

odustati od pravila, prema kojemu bi se morali poskrbiti za jednako porazdieljenje odgovarajućeg broja dobro rastućih, zdravih i uspravnih stabala. Jela u svako doba treba gušći sklop od omorike, ona svoje doluje grane polaganije gubi, u mladjoj dobi vrlo polagano raste, a uz to njezine grane lahko podnašaju zasnenu. Kod umjetne sadnje na dobroj stojbini odgovara razmak reda i biljka od 1.25 m., na lošijem tlu može taj razmak pasti i na 0.75 met.

Naravnim putem nastale mladikovine, moraju se nakon posjeka glavne sastojine odmah prozračiti.

Poslije može sastojina netaknuta ostati sve dotle, dok duljina krošnje ne dosegne polovicu duljine stabla. Nu onda se mora prorediti uzimajući pri tom u obzir porast u visinu i bonitet stojbine.

U jednoličnim sastojinama pako je isti postupak kao i kod omorike.

Kod nejednako pomladjenih sastojina moraju se u razvitku zaostali dielovi prorediti, a ako za tvorbu glavne sastojine imade dovoljan broj stabala, tada se za uporabu dorasla stabla imaju izvaditi.

Ako guste mladikovine prepustimo samima sebi, onda brzo nastupi zastoje u porastu, a to traje onda sve dotle, dok pojedina stabla ne nadvladaju ostala, a pošto se pri tomu razvijaju samo vrlo uzki godovi, to moramo već i radi toga sastojini u pomoć priteći, jerbo će se inače onaj drvni dio, koji se iza ove dobe dalje razvija sa širokim godovima, od prijašnjih uzkih godova veoma lahko odlupiti, — nastati će naime okružljivost, koja veoma znatno umanjuje tehničku uporabivost drveta.

Već s toga razloga nesmiju se jelove sastojine najednom prenaplo prorediti. U jelovim sastojinama vladajuća stabla ostaju u svom stanju, a njihovu bezgranatost možemo samo tako pospješiti, ako pogodujemo prirastu pojedinih, za natjecanje sposobnih stabala, kako je to već kod omorike bilo spomenuto. Ako su stabla sklopljena, onda je kod jela svaka nuzgredna sastojina suvišna, dapače i štetna, jer nuz-

gredna sastojina napokon ipak dostigne krošnju glavnih stabala. Budući da jela u gustom sklopu raste, to ćemo u mladjim i u srednjodobnim jelovim sastojinama često naći stabla sa abnormalno razvitom krošnjom. Ova se stabla moraju uvijek u prvom redu odstraniti zajedno sa onima, koja su od raka napadnuta.

Jela se zadovoljava i kraćom krošnjom, nego li omorika, u srednjoj dobi je dovoljno da ista zaprema $\frac{1}{3}$ duljine debla, kasnije 0.4 od duljine. Napram proradi je znatno osjetljivija od omorike, a i njezin porast više udara u oči.

U ostalom je jela manje sposobna vrst drveća za prorade glavne sastojine po franczskom načinu uzgaja, akoprem su i kod nje česte nejednake sastojine. Želimo li uzgojiti bezgranato i za tehničke svrhe vrlo sposobno i vriedno jelovo drvo, onda ju u mladoj dobi možemo i u redjem sklopu ostaviti, ali kasnije, a pogotovo u dobi najvećeg prirasta u visinu mora ona ostati sklopljena, jer joj grane inače vrlo polagano uginu, pa joj je drvo onda (čvorasto) smogoravo.

U šumama u kojima se preborna sječa vodi, ne smije se za budući uzgoj upotriebiti ona mladikovina, koja je dugo bila potlačena, ako i jeste možda u visini okolišne mladice nadmašila, a to zato ne, što nakon odstranjenja starog drveća počme bujno napredovati, te radi napried navedene okružljivosti daje za tehničku svrhu samo manje sposobno drvo.

Čini se da su još najprobitačnije u nejednako uzraslim jelovim sastojinama preborne prorade po Borgreveovom načinu, koji se postupak napose i onda može upotriebiti, kada se sastojina mora u dobi najvećeg porasta u visinu proraditi. Pri tom se onda iz gustih hrpa moraju najjača stabla izvaditi, u ostalom pako treba nastojati, da preostala najlepša stabla budu što jednoličnije porazdjeljena. Probitačnost ovoga postupka, jest osim vrijednosti putem predužitka dobljene drvne gromade još u tomu, da se pri tom obstojeće napravnosti u sastojini brzo izjednače.

Jela se u mješovitim sastojinama nalazi ponajviše u smjesi sa bukvom. Pojedina bukova stabla ne zaostanu samo onda za

jelom, ako su vladajuća, ili ako imaju dovoljnog prostora za razvitak krošnje. Od ovakove bukve ali neće biti tvorivoga drva, nema po tom ni mješanje pojedinih bukava u jelovim sastojinama smisla. Veću važnost imaju u smjesi u hrpama, koje se onda tako uzgajaju, kako to već uzgoj pojedine vrsti drveća u nemješovitim sastojinama zahtjeva. Nu ovaj je uzgoj skup, jer u interesu uzgoja sastojine provesti se imajuće prorede ne spadaju kod obadvijuh vrsti drveća u jedno te isto vrijeme, pa se zato bolje preporučuje ovakove mješovite sastojine pretvoriti u čiste jednolične sastojine. U smjesi sa jelom uspjeva dobro omorika, te je vrlo prikladna budi za mješanje pojedince, budi u hrpama.

Bor jednake dobe pomješan sa jelom postane jako granat, pošto on jelu koli u mladoj, toli i u kasnijoj dobi prerašćuje. Za popunjivanje praznina može se bor upotriebiti samo u hrpama. Jela u boricima opet može pružiti dobru zaštitu tlu, za to je podsadnja iste, pa bilo i putem umjetne sadnje, ovdje probitačna.

U jelovim sastojinama pojedince stojeći hrastovi rijetko kada razviju uspravno deblo, a samo na dobroj stojbini ostanu stalno vladajući nad jelom, ali i u takovom slučaju je mnogo sgodnije hrast u čistim sastojinama uzgajati. Ako uza sve to ipak želimo hrast u jelovim sastojinama uzgajati, onda to moramo učiniti u gustim hrpama.

Za zaštitu tla u hrasticima bolje odgovara jela nego li bukva, jer stavlja manje zahtjeve, nasuprot u jednodobnim mješovitim sastojinama ima bukva vladajuće mjesto.

Jelu možemo u kojegod doba od suhih grana očistiti, jer dotične ozlede zacjeljuju bez tvorbe tvrdih smogora.

Zahtjevi bora u mladoj dobi s obzirom na uzgoj stoje blizu onomu kod listača, nu u interesu razvitka debela mora se bor gušće saditi nego li ostale četinjače ito tim gušće, čim lošija je stojbina. Na dobroj stojbini neka nebude udaljenost biljka jedne od druge veća od 1·25 m., na lošijem 1·0 m.

Mladikovina se brzo sklopi, grane neštrše u vis, a čišćenje počima prije nego što grane ojačaju.

U dobi najvećeg prirasta u visinu, ima se mladikovina bora uzdržati u gustom sklopu, da se uzmožnu na račun debljine razvijati uspravna i bezgranata debla. Ako objam krošnje odgovara samo $\frac{1}{3}$ duljine debla, onda će biti padanje porasta u visinu znatno, a onda je i vrijeme proredjenju, već i obzirom na oštete, koje snijeg može prouzročiti.

Proreda neka bude jaka, t. j. treba polovicu stabala izvaditi, da krošnja dobije dovoljan prostor za razvitak. U ovoj se dobi takova sastojina onda još u razmjerno kratko vrijeme opet sklopi, a u tom se sklopu imade onda uzdržati dotle, dok ne nastupi vrijeme padanja porasta u visinu. To je onda znak da je već razvitak debla prestao, te da obzirom na porast u debljinu moramo opet poduzeti iznova proredu. Medjutim nastalu nuzgrednu sastojinu treba, ako je već dosegla krošnje glavnih stabala, tek onda odstraniti, kada počima ginuti, jer bi inače nastale praznine, a tomu moramo po mogućnosti izbjegavati.

Ako je sastojina već dostigla srednju dobu normalne starosti, a debla su se već dovoljno razvila, onda treba svako potišteno stablo odstraniti, ali glavna se stabla ne smiju niti onda naokolo osamljivati.

Svjetlu izvrgnuti bor naime razvija svodastu krošnju, njegove se grane pružaju postranično i on dobiva oblik kišobrana. Dok je u bora oblik krošnje paraboloidičan, dotle još prirašćuje, maximum postigne onda, kada se grane počmu postrance širiti.

Dakle je kod ovakovog postupka i prirast u debljinu izvržen promjenama. Izmjena uzkih i širokih gudova ovdje ne udara tako u oči kao kod jele, a niti je to s tehničkoga gledišta ovdje tako važno. Nuzgredna sastojina takodjer ovdje ne igra u pogledu zaštite tla osobitu ulogu, ali se u interesu razvitka debala imade ipak ostaviti. U borovim sastojinama ne smijemo u periodu uzgoja trpiti, da pojedina stabla prevladaju, jer bi svojom širokom krošnjom ostala u blizini nalazeća se stabla znatno gušila, pa

stoga se ni proreda glavne sastojine kod bora ne pokazuje shodnom.

Mladi se borici ne smiju pregusto držati, ali i rijedjenje neka bude osobito na slaboj stojbini samo postepeno, jer će se inače tanka borova stabla saviti.

U dobro uzgojenim boricima, koji u sječivnoj dobi imaju gusto razvitu, nu zato samo kratku krošnju, smije se širina godova samo malo suživati. Kod bora je glede razvitka debla odlučan uzgoj u mladoj dobi, te mi nismo u stanju satojine, koje su na syjetlu odrasle, sa tehničkoga gledišta prisiliti na razvitak vrijednijeg materijala.

Kada u boricima treba u mladjoj dobi sa proredjivanjem započeti, to nam pokazuje umanjeno padanja iglica. Za vrijeme najvećeg sklopa pogine i više grana, a to je onda i vrijeme najobilnijem opadanju iglica, pojav koji u ostalom takorekuć na jedanput opet prestane, jer se pri tom veličina krošnje brzo opet na minimum reducira.

Nakon što prestane najveći prirast u visinu, čisti se bor i sam od sebe, te se onda pod njim nasele razne porastline. U slobodnom stanju uzrasli bor još je i u svojoj starijoj dobi sposoban da svoju krošnju postrance proširi i gusto razvije, ali njegov prirast je nakon prorede usprkos toga polagan.

Bor se medju drugim vrstima drveća može i u hrpama mješati, ali on sam uspjeva u zajednici sa inim vrstima drveća dobro samo uz posebne stojbinske odnošaje. Pojedina bukova stabla mogu se medju borom samo tako uzdržati, ako za dobe prestignu bor; nu i to jedva da kada dobro uspije, a u ostalom nebi to niti bio gospodarski postupak, jer takova bukva ne bi za tvorivo drvo sposobna bila.

Omorika medju borom postaje tek nuzgrednom sastojinom, dapače medju njim nebi mogla niti jela uspjevati, jer tuj ni ona, kada ju je jedanput bor nadvladao, ne može slobodno krošnju razvijati. Još najbolje mogu medju njim uspjevati pojedini ariši, ako im inače odgovara stojbina.

Isto vrijedi i glede hrasta. Ako se radi o svježem, nevezanom i dubokom tlu, tada se može omorika, jela i bukva u hrpama primješati.

Uzgoj bukve spada među najteže i najnezahvalnije gojitbene zadaće i to ne samo za to, jer imademo redovito pred sobom nepravilnu samosjetvu, nego i zato, što uzgoj bukve u mladoj dobi i stalnu pažnju zahtjeva. Ono glavno pravilo proredjivanja, da se rano, često i umjereno proredjuje, čini se, da u prvom redu vrijedi baš za bukove sastojine, Osobito vrstno (tvorivo) drvo možemo samo tako dobiti, ako smo bukvu gusto posadili, jer u protivnom slučaju biti će najvrijedniji dio debla granat, jer se stablo brzo razgrani.

Sklop u bukve mora biti do svršetka razvitka gust, ali pri tom ipak moramo u obzir uzeti i one štete, koje nam može pritisak snijega prouzročiti. Ovim protivnim zahtjevima pako moći je udovoljiti, samo uz neprekidnu njegu sastojine.

U našoj domovini ne možemo se za sada, po svoj prilici ntii u skoro vrijeme baviti sa strukovnom njegovom bukovih sastojina i to s obzirom na loše i slabe odnošaje unovčenja, nu uz sve to ipak neće škoditi, ako zanimivo razmatranje Schiffela glede ove vrsti drveća ovdje iztaknemo.

Njega se bukve može olakšati time, ako u sastojini ne uzgajamo sva za porast sposobna stabla, nego po hektaru po prilici samo kojih 2000 komada, nu pritisak snijega može i kod ovoga postupka znatne štete nanjeti.

Kada su se krošnje glavnih stabala jedanput sklopile, onda će se ostala stabla kao nuzgredna sastojina brzo izlučiti. Dok krošnje podređene sastojine dopiru u krošnje glavnih stabala, dotle se ista mora bezuvjetno uzdržati.

Kada se krošnje glavnih stabala sklope, onda nastaje potreba, da se znatan broj novih glavnih stabala ponovno izabere i za daljnji uzgoj izluči. Iz do ovoga vremena nastalih srednjodobnih sastojina imade se izvaditi $\frac{1}{3}$ stabala, imajući pri tom pred očima napose uvjete odebljenja. Prorede ne moraju biti baš jednolične, jer čim je povoljniji ra ak krošnje

pojedinih stabala, tim manje svjetla ona trebaju. U prvom redu moraju se ona stabla izsjeći, koja preče razvitak krošnje susjednih stabala. Na slabijim stojbinama moramo u interesu razvitka tlo zaštićujuće vegetacije, proredu u dva stupnja obaviti; na dobroj stojbini ovisi shodnost druge prorede od količine prve, o obhodnji a i o tom, izradba kakovih sortimenta se najbolje izplaćuje.

I bez proredjivanja uzrasle sastojine na dobroj stojbini, mogu biti kadkada vrlo lijepe, ali su češći ipak oni bukvice, kojih je žalostna vanjština posljedica samo zanemarenog odgoja. Iz prije spomenutog naravno ne smije se zato zaključiti da je uzgoj bukve u obće suvišan, jer o tom nema dvojbe, da bi i naravnim putem, pod povoljnim odnošajima dobro uzrasli bukvik, da je dovoljno bio njegovan, na svaki način prije postigao onaj stupanj savršenosti, do kojega se je naravnim putem podigao. U ostalom s obzirom na poteškoće uzgoja bukve, mora se na svaki način promisliti, nebi li bilo bolje kod danih prilika preći u obće na uzgoj druge koje vrsti drveća.

Kod nejednake bukove mladikovine vrlo je teško dobru sastojinu odgojiti; manje se praznine mogu sa izgledom na dobar uspjeh posaditi omorikom ili arišem. Na većim se prazninama u hrpama može koja god stojbini odgovarajuća vrst drveća podsaditi, najmanje su tomu prikladni hrast i jela. Prvog potlači bukva, a uz to se on mora i u visokoj obhodnji uzgajati, potonja, ako nije dovoljno zaštićena, trpi od mraza, raste polagano, a izvržena je previše oštećivanju od divljači. Ako se ne moramo bojati crvene truleži, onda odgovara najbolje za nadopunjenje takovih praznina omorika.

Pojedina, ili u malim hrpama stojeća, mladikovinu nadkrijuća stabla, najshodnije je odmah odstraniti, jer ona i onako tvorivo drvo ne daju, a nastavšu prazninu treba sa drugom kojom vršću drva popuniti.

Kod rijetke mladikovine, moramo u prvom redu paziti na to, da se ona što prije sklopi, zato iz nje ne smijemo u obće nikakovo drveće vaditi, jer i ono sudjeluje kod unapredjenja

dobroga razvitka krošnje sastojina. Sa uzgojem takove sastojine pako možemo u obće samo nakon uzsliedivšeg sklopa početi.

U mješovitim sastojinama obljubljena je bukva kao tlo zaštićujuća vrst drveća. Ako u bukvice pojedine hrastove umetnemo, to će nam to samo u tom slučaju uspjeti, ako porast hrasta bolji ostane, nego li onaj kod bukve; mješanje u pojedinim hrapama uz odgovarajuću njegu još je uspješnije.

Glavna pravila za uzgoj bukve dakle jesu: mladikovina neka se drži u gustom sklopu sve dotle, dok se deblo nije podpuno razvilo, a počamši od srednje dobe imade se ona u svjetlo stanje staviti i tako onda i dalje odgajati.

Hrast se mora takodjer po mogućnosti gusto putem sjetve pomladjivati. Saditi je probitačno samo jednogodišnje biljke, a i ove samo u uzkoj svezi. Od hrastovih izdanaka rijetko kada će biti lijepa sastojina, jer se takova tek kaeno sklopi. Hrast ne trpi od pritiska snijega, a u mladjoj dobi voli redji sklop nego li bukva, stoga i nije njegovo odgajanje tako tegotno. Ogovarajući našim domaćim prilikama moramo baš uzgoju ove vrsti drveća najveću pažnju posvetiti, jer će nam se trud na svaki način i sa financijalnog gledišta najbolje isplatiti. — Naši su vriedni hrastici medjutim danas već na domaku, dakle tim manje smijemo ovu važnu vrst zanemariti. Šumo-posjednik može danas od svoga diplomiranog šumarskog činovnika pravom zahtjevati, da sa njegovom šumom ne upravlja samo po šabloni, nego da mu povisi i vriednost povjerenog imetka svojim pravilnim provedbama, a isto tako i prihod do granice mogućnosti. Onaj posjednik, koji je o opravdanosti toga postupka podpuno uvjeren, neće nikada ni za provedbu potrebita sredstva uzkratiti. Iz hrastove mladikvine valja zlo rastuća stabla odstraniti, ali to vriedi samo do one granice, dok to nije štetno za sklop; hrast se u ostalom u mladjoj sastojini imade uvijek u tako gustom sklopu uzdržati, kakav samo podnijeti može. Najliepša se stabla, obzirom na što moguću veću jednoličnu razdiobu, moraju izabrati još u mladoj dobi, a samo vrlo guste hrpe treba razrijediti. Iza-

branom stabalju mora se za razvitak krošnje potreban prostor samo vrlo polagano otvoriti i to samo oklaštrenjem susjednih stabala, a samo posve potlačena stabla se imadu izvaditi.

Hrast, sa kojim se tako postupa, dodje sa visokim bezgranatim deblom još onda u srednju dobu, kada njegov porast u visinu još prestao nije. Na dobroj stojbini je krošnja jošte čunjasta na manje odgovarajućoj već više kruglasta.

Sada je i nastalo doba za redjenje glavne sastojine, ali prelaz iz gustog sklopa na svjetlo mora pri tom sliediti postepeno, a to zato, da ne bi porast u visinu posvema prestao. Istodobno se može i tlo zaštićujuća vrst drveća posaditi.

Mladikovine, koje nisu dovoljno guste, ili ako su takove iz izdanaka uzrasle, rano se razgranjuju i krivo rastu. Klaštrenje ovdje nije dostatno sredstvo, dapače je u pojedinim slučajevima još i štetno, jer tim lahko preotme trulež, koja umanjuje vrijednost tvorivoga drva. Osim toga se klaštrenjem zateže i stvaranje sklopa. U rietke hrastove mladikovine ne škodi u pojedinim slučajevima posaditi brzo rastuće drveće (brezu, jasiku), ali se onda daljnji porastni odnošaji moraju osobitom pažnjom pratiti. Čim lošija je stojbina, tim gušća neka bude sadnja; a osim spomenutih vrsti drveća ne smiju se druge vrsti primješati, jer će biti kasnije njega tegotnija a i sa znatnimi troškovi skopčana. Uzgajanje hrasta je samo na dobrom tlu gospodarstveno opravdano, te se mora u čistim sastojinama odgajati.

Hrast je u srednjim šumama kao nadstojno drveće u obće obljubljen, ali kada bi točno iztražili unosnost (dohodak) toga načina uzgoja, pronašli bi, da bi i u ovakovim srednjim šumama bolje bilo čistu hrastovu sastojinu uzgajati, ili barem hrast samo u hrpama gojiti, jer su osamljeni, za sebe stojeći hrastovi rijetko kada uzpravni, pa i niži su i granatiji od u sklopu uzraslih.

Zahtjevi hrasta glede stojbine vrlo su veliki, kao vrst drveća, koja slobodno stanje i svjetlost u velikoj mjeri zahtjeva, on se mora u mješovitim sastojinama jako boriti sa svojim

inovrtnim susjedima. Glede tih zahtjeva najbliže mu stoji jasen, koji je po tom i najprikladniji, da sa hrastom jednodobne smjese sačinjava. Jasen već od svoje naravi uzpravnija stabla razvija nego li hrast, radi toga se može i u redjem sklopu odgajati. Koju izmedju ovih dvaju vrsti da u mješovitoj sastojini uzdržimo (o pojedinim stablima je govora), mora se uvijek obzirom na razvitak krošnje i debla odlučiti. Smjesa u hrpama može se s obzirom na svojstva stojbine i ovdje samo preporučiti.

Glavno je načelo gojenja šumah pri tom to; da je gojenje čistih sastojina najjednostavnije i najsjegurnije, a uz to i najunosnije, a pri tom su za razvitak debla mjerodavni porast u visinu, te jednaki sklop, a i jednoličnije se mogu provadjati svi u interesu gojitbe potrebni poslovi.

Glede mješovitih sastojina pako može se stvoriti zaključak, da s obzirom na odnošaje tla u obće mješamo drveće u hrpama, a pojedince samo u tom slučaju, ako dotična vrst drveća može za uvijek ostati nad svojim okolišem vladajuća i ako taj slobodniji uzrast na razvitak njezinog debla ne upliva štetno. U hrasticima jest za smjesu pojedince prikladan osim jasena ariš, ovaj potonji uvijek nadkrili u visini hrast, ali svojim zasjenivanjem ipak ne oštećuje samu sastojinu. O smjesi hrasta sa inimi vrsti drveća razpravljano je već prije.

Prekomjerne naravne prorede hrastovih sastojina dovele su pojedine šumske gospodare na to, da izpod njega podsađe koju tlo zaštićujuću vrst drveća. Ovo je međjutim na pravoj stojbini (poplavnom tlu) hrasta posve suviše, samo ako na slaboj stojbini želimo hrast uzdržati, tada je posve umjestna podsadnja koje tlo zaštićujuće vrsti drva. Najprikladnija su tomu bukva, omorika i jela. Tako dugo dok tlo zaštićujuća vrst drva za hrast nije opasna, dotle ne treba istu ni u porastu priečiti, jer to hrast još i na bolji porast sili; nu čim podstojna vrst počme u krošnju prodirati, onda treba hrast sjeći

te prostor prepustiti novoj vrsti drva. Prije podsadnje tlo zaštićujuće vrsti drva mora se iztražiti, da li ne će kroz to biti jedan dio oborine zaustavljen, a pošto i bez toga mnogo vlage iz tla izhlapljuje, ne će li to onda štetno uplivati na uzrast glavne vrsti drva.

Prije, nego što ćemo glede toga dalnje odredbe poprimiti biti će na svaki način uputno, da na manjim površinama učinimo pokuse sa vrstima drveća, koje ima razne zahtjave na vlagu tla, pak da prema polučenom uospjehu konačno odaberemo odgovarajuću vrst drva.

Konačni zaključak do koga Schiffel dolazi glasi, da se obćenite i za svaki pojedini slučaj valjan metode prореde u obće ne mogu propisati, a samo promatranjem razvitka u pojedinim slučajevima u obzir dolazećih sastojina da možemo doći do pravog zaključka što je umjestno.

To su eto ona glavna načela uzgoja sastojina, što ih je oslanjajući se na svoja obsežna iskustva, saobćio Schiffel u napred spomenutoj svojoj razpravi, te akoprem se ona uz naše okolnosti predhodno još u praksi samo dionu i postepeno provadjati mogu, ono ipak držim, da nisam suvišan posao učinio time, što sam ih vrlo poštovanim strukovnim drugovima ovime bar u kratko predočio, uz živu nadu, da ni nas već ne će dugo vrijeme djeliti od onoga časa, kada ćemo i mi biti kadri da do sada uslied maćuhinskih odnošaja zanemarene i dovoljno još ne nepoznate naše šume, ne samo strukovno eksploatirali budemo, nego da ih budemo i strukovno savršeno uzgajali.

Obćinski i školski prirez (namet) za krajiške imovne obćine.

Prirez se za obćinske potrebe, te doprinos za podmirbu troškova za pučke učione odmjeruje krajiškim imovnim obćinama prema ustanovam §. 1. zakona od 8. siečnja 1876.

Visinu prireza za obćinske potrebe ustanovi svake godine obćinsko poglavarstvo, te iznese na pretres pred zastupstvo u proračunskoj sjednici. Stvoreni se zaključak predlaže na odobrenje nadležnoj upravnoj oblasti.

Za svaku je proračunsku godinu ovlaštena kr. kotarska oblast odobriti prirez za obćinske potrebe do 20% iznosa, a županijski upravni odbor od 20 do 40%, dočim preko 40% odobrava kr. hrv. slav.dalm. zemaljska vlada, odio za unutarnje poslove.

Školski je prirez trajno odredjen u visini od 20% t. j. desetpostotni namet od ordinarija izravnih poreza i prirez k izravnom porezu po isto tolikom postotnom stavku.

Obćinski se i školski prirez propisuje krajiškim imovnim obćinama kao i ostalim obćinarima sa odredjenim postotnim iznosom od čiste zemljarine. Imovna obćina nije obvezana podmiriti u jedno i u drugo ime, u nijednoj poreznoj obćini i nikada više od onog obćinara u istoj poreznoj obćini naseljenog, koji plaća najveću zemljarinu.

Izpravnim je temeljem za obračun prireza uvijek manji iznos zemljarine, koji se pokaže u pojedinoj poreznoj obćini usporedjenjem čiste zemljarine propisane za imovnu obćinu i za obćinara najjaćeg zemljoposjednika.

Ako je dakle zemljarina imovne obćine veća, nego li je najjaćeg obćinara zemljoposjednika u poreznoj obćini, tad se po njegovom iznosu zemljarine obračuna odredjeni iznos postotnog prireza, a obrnuto kad je porez imovne obćine manji od najjaćeg obćinara, tada se obračuva prirez po iznosu imovno-obćinske zemljarine.

Razumieva se, da se ne može propisati nikakov prirez za one porezne obćine, u području kojih nema imovno-obćinskog zemljišta.

Na temelju uredovne namire, te izkaza o propisu prireza izplaćuje šumsko-gospodarstveni ured obćinskom poglavarstvu prirez za obćinske potrebe, a županijskoj školskoj blagajni doprinos za pučke učione.

Izkaz sastavljen po obćinskom poglavarstvu mora sadržavati naziv poreznih obćina, ime najjaćeg obćinara zemljopo-

sjednika, nadalje odijeljeno izkazani iznos čiste zemljarine za najjačeg zemljoposjednika i za imovnu općinu; zatim određeni postotni iznos prireza za pojedine porezne općine i ukupno, te konačno dan i broj rješenja nadležne oblasti, kojim je odobren rečeni prirez za općinske potrebe. Vidimovanjem jamči nadležna kr. kotarska oblast, da su istiniti u izkaz uneseni podatci. (Vidi obrazac izkaza za općinski prirez).

Općinska poglavarstva predlažu kr. županijskoj oblasti svake godine putem nadležne kr. kotarske oblasti izkaze za odmjerenje školskog prireza. Kr. županijska oblast sastavi na tom temelju sumarni izkaz, te propiše 20% doprinos za pučke učione i uz priloženu uredovnu namiru podiže takav iz imovno-općinske blagajne.

Ako se je propustilo u prošlim godinama propisati prirez za općinske potrebe i za pučke učione u pojedinim poreznim općinama, to se može naknadno propisati za cijelo vrijeme, ako gospodarstveni ured ne uloži utok. Ako li gospodarstveni ured uloži utok, onda se može propisati najviše četiri godine unazad.

Dobrovoljno se podmireni prirez (namet) ne vraća, jer se uzima, da se je obvezanik zadovoljio propisanim iznosom, kad ne stavi prigovora i ne uloži utoka.

Događa se u praksi, da općinsko poglavarstvo propiše daleko veći prirez za općinske potrebe, nego li je zakonito dozvoljeno.

Pogriješka je redovno u tom, što se za temelj obračuna uzme osim čiste zemljarine općinara, koji najveći porez plaća, još koji njegov izravni porez, kao opći dohodarstveni prirez, kućarina razredna i najamna, pa prirez na poduzeća i drugo. Još je veća šteta, kad se naznači za poreznu općinu kao najveći zemljoposjednik samostan, zemljišna zajednica ili koje drugo moralno tijelo. Takav postupak nije opravdan, jer je zakonom od 8. siječnja 1876. u §. 1. određeno, da ne smije biti veći prirez propisan imovnim općinama od onoga, što je propisan općinaru naseljenom u istoj poreznoj općini, koji plaća najveću zemljarinu, a naseliti se može samo čovjek, fizička osoba, a ne kakova zemljišna zajednica.

Da se odstrani suvišna šteta za imovnu obćinu, potrebno je izpitati valjanost obračuna. Sravnjuje se od obćinskog poglavarstva predloženi izkaz sa lanjskim i savremenim od kr. županijske oblasti. Ako se pokaže razlika propisane čiste zemljarine za najjačeg zemljoposjednika ili za imovnu obćinu, tad se zahtjeva razjašnjenje prije izplate.

Promjena na zemljaringi može nastati promjenom kulture tla, kupoprodajom posjeda označenog najjačeg zemljoposjednika u poreznoj obćini, ili obćenito obnovljenom katastralnom procjenom.

Nepovoljno razjašnjenje obćinskog poglavarstva ima stoga šumsko-gospodarstveni ured iznesti u pretres pred gospodarstveni odbor. Gospodarstveni odbor podnaša svoje prigovore obćinskom zastupstvu nadležne upravne obćine. Ne zadovoljili se odbor sa izdauom odlukom, ulaže utok na županijski upravni odbor, a protiv odluke ovoga na kr. hrv.-slav.-dalm zemaljsku vladu.

Kotar u . . . . .

Upravna obćina u . . . . .

izkaz

obćinskog prireza za g. 190 ., kojega ima podmiriti šumsko-gospodarstveni ured . . . . .
imovne obćine u . . . . .

Porezna obćina	Porezna dužnost najjačeg obćinara zemljoposjednika								Porezna dužnost imovne obćine								X (35)% iznos za g. 190...	Dan i broj rješenja nad- ležne oblasti, kojim je dovoljen X (35)% prirez za obćinske potrebe
	Kući broj	Ime	Čista zem- ljarina				prirez				ukupno				K	f		
			K	f	K	f	K	f	K	f								
A	7	N. N.	48	74	16	12	64	86	820	51	244	20	1064	71	17	06		
B	4	N. N.	160	44	53	22	213	66	84	28	26	42	110	70	29	50		
C	2	N. N.	186	48	61	54	248	02	—	—	—	—	—	—	—	—		
		Ukup.	395	66	130	88	526	54	904	79	270	62	1175	41	46	56		

Vidjeno: Obćinsko poglavarstvo, u . . . . . dne . . . . . 190 .

U . . . . . dne . . . . . 190 .

Kr. kot. predstojnik:

Načelnik: N. N.

Uredovni
pečat

Uredovni
pečat

Zakon od 8. siečnja 1876.

o prirezu, što se imade od državnih i občinskih šumah u hrvatsko-slavonskoj Krajini plaćati za pučke učione i za občine.

§ 1.

Sve šume u hrvatsko-slavonskoj Krajini, na koje je po zakonu od 16. lipnja 1874. zemljarina porezana, imadu u smislu §. 74. zakona o krajiških pučkih učionah od 8. lipnja 1871. (25 komad naredbenika vojske) desetpostotni namet od ordinarija izravnih poreza, a u smislu 7. stavke §. 22. krajiškoga gradskoga reda, te 8. stavke §. 18. občinskog reda od 8. lipnja 1871. (25. komad naredbenika vojske) prirez k izravnom porezu po isto tolikom postotnom stavku, poput ostalih obćinara na ime podmirivanja troškova za pučke učione i za potrebe obćinske prinositi, na jedno pako i drugo ime u nijednoj porezovnoj obćini nikada više od onog obćinara u istoj porezovnoj obćini naseljena, koji najveću zemljarinu plaća,

§. 2.

Dužnost plaćanja toga prireza za pučke škole i obćine nastaje toli šumskom eraru, koli imovnim obćinam za one šume, glede kojih je zakon o šumskom porezu od 16. lipnja 1874. već izveden, danom oglasbe ovoga zakona, glede drugih pako državnih i občinskih šuma k jednu, kad nastane i njihova dužnost plaćati zemljarinu.

§. 3.

Te dužnosti plaćanja školskog nameta i občinskog prireza prosto je ono 30.000 rali starogorice u brodskom i petrovaradinskom okružju, što no im je iznos opredieljen za investicije u hrvatsko-slavonskoj Krajini sve dotle, dok posljednji dio tih šumah ne predje iz uživanja investicionalne zaklade u uživanje državne uprave.

§. 4.

Svih drugih prinosa i ma kakvih obava u korist pučkim učionam i obćinam ostaju i u napredak prosti erar i imovne obćine.

§. 5.

Provedba ovoga zakona naložena je momu kraljevskom ugarskomu ministru financije i glavi krajiške zemaljske upravne oblasti, zapovjedajućemu generalu u Zagrebu.

Franjo Josip, sv. r.

Koller, sv. r.
general konjaničtva.

Szell Koloman, sv. r.

Br. 24 586. ex 1889.

Kr. županijskoj oblasti

u

Belovaru.

Povodom potaknuta s više stranah pitanja, da li se ustanova zakona od 8. siečnja 1876. glede razporeza občinskoga i školskoga nameta na državne i občinske šume u hrvatsko-slavonskoj krajini (komad I. lista zemaljske uprave za hrv.-slav. vojnu Krajinu, izdan i razposlan dne 1. veljače 1876. strana 4.) protežu takodjer i na državne, te občinske šume u županiji belovarsko-križevačkoj i da li se usljed toga od šumah ovih ima plaćati onakav občinski i školski namet, kao i u ostaloj vojnoj krajini, naime polag najjačega obćinara zemljoposjednika prema njegovoj zemljarini u svakoj pojedinoj porreznjoj obćini, — odpisuje se kr. županijskoj oblasti za znanje, ravnanje i obaviešćenje onih, kojih se tiče, da neima dvojbe, da se ustanove rečenoga zakona protežu i da imadu valjanost takodjer i glede šumah varaždinsko-križevačke i varaždinsko-gjurgjevačke krajiške nekoč pukovnije, jer su šume te istoga postanka i iste pravne naravi, kojega su šume i ostaloga krajiškoga područja i jer se zakonom od 8. siečnja 1876. mienja, odnosno modificira ona upravo ustanova krajiškoga obćinskoga reda od 8. lipnja 1871. stavka naime 8. §. 18., koja je mjerodavna, za razpis obćinskoga nameta, kako u svih krajiških

občinah, tako i u občinah županije belovarsko-križevačke, koje su do razvojačenja svoga u krajišku upravu spadale, kao što i u obće neima drugoga občinskoga zakona, koji bi u občinah ovih valjanost imao.

Kr. županijska oblast odrediti će usljed toga, da budu občinska poglavarstva krajiškoga nekoč područja u buduće propisivala občinski i školski namet od državnih i občinskih šuma u području njihovu ležećih strogo prema ustanovam sad pozvanoga zakona, od kojega se županijskoj oblasti radi podjeljenja pojedinih kotarskih oblastih, občinskih uredah i gospodarstvenih uredah imovnih občinah, dovoljan broj litografiranih otišaka u prigibu dostavljaju. I za prošlo vrieme ima se občinski i školski namet po ovom zakonu odmjeriti i to najdalje četiri godine natrag, ako je po dotičnom obvezaniku prigovor proti inakoj odmjeri stavljen bio, u protivnom slučaju nema se na odmjeri za prošlo vrieme ništa mienjati, kao što se nema ni vraćati dobrovoljno uplaćeni namet, jer se uzima, da se je obvezanik, nestaviv prigovora i neuloživ utoka, s odmjerenim mu občinskim nametom zadovoljio.

Time se riešava podjedno a) tamošnje izvješće od 18. veljače 1888. broj 1865. prilozi kojega se privito $\frac{1}{2}$. vraćaju, pri čemu se još opazuje, da je skroz neoznovan, i na postojećih zakonskih propisih neutemeljen zahtjev občinskoga poglavarstva u Vojakovcu, da se po šumskom eraru dužni občinski namet prebije sa paušali, što ih občina Vojakovac državnomu financijskomu eraru platiti ima, jer su paušali tražbina lidvidna — občinski pako namet još ilikvidan, i jer je občinski namet platiti dužna šumska uprava, dočim paušali teku u kasu državnoga ministarstva financijah — med ovakovimi pako tražbinami preboju mjesta neima; b) molba gospodarstvenoga ureda gjurgjevačke imovne občine u Belovaru od 16. kolovoza 1888. br. 648 I. o. prilozi koji se pod $\frac{1}{2}$. vraćaju; c) molba občinskoga poglavarstva u Goli od 1. kolovoza 1890 broj 1374, kojom je prosilo za riešenje pitanja, kakav da odmjeri nan et državnom eraru i imovnoj občini od šumah u području njezinu

ležećih, konačno se primjećuje, da je kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu o rješenju ovom odavde podjedno obavješćeno.

U Zagrebu, dne 16. rujna 1892.

Za bana:
odj. savjetnik:
Sieber, sv. r.

D o d a t a k.

Brodskoj imovnoj občini pripada Veliko — Pleterničko vlastelinstvo, s kojim je bilo skopčano vršenje jurisdikcije prije godine 1849.

Naredbom je kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade od 8. veljače 1878. broj 25.308 ex 1877. određeno, da rečeno vlastelinstvo u ime občinskog nameta u občinah Pleternica i Begtež neima plaćati više, nego li najjači obćinari iz tih političkih obćina, a u ime školskog nameta ooliko, koliko na istom u svakoj školskoj obćini plaća najjači obćinar.

Priraz se obračunava prema najjačem obćinaru urbarijalisti i to po porezu zemljarine, kućarine i tecivarine I. i II. razreda, ne pako prema obćinaru trgovcu, obrtniku, poduzetniku, industrijalcu, tvorničaru i t. d., koji uz neznatnu prečesto zemljarinu i kućarinu, plaćaju velike poreze u ime tecivarine III. razreda od posla, što ga u obćini tjeraju, ili od glavnica i renta, što ih uživaju (naredba kr. zemaljske vlade od 24. veljače 1895. br. 60 081.).

Ivan Grčević,
kr. vl. rač. revident

LISTAK.

Osobne vesti.

Premještenje Dr. Gjuro Nenadić kr. šumarski pristav premješten je iz šumarskoga odsjeka kr. hr. slv. dalm. zem. vlade, odjela za unut. poslove u Zagrebu, kr. kotarskij oblasti u Irigu.

Umro. U Budimpešti umro je na 4. listopada t. g. Nikola Neviczky kr. državni nadšumar, koji je dugi niz godine službovao u Hrvat. i Slav. a zadnje vrieme u podsučju kr. šumskoga ureda u Vinkovcima. Slava mu!

Društvene vijesti.

Novi članovi u godini 1908. Vlastelinstvo Nuštar grofa Khuen-Belassi pristupilo je kao utemeljiteljni član, uplativši 200 kruna. — Kr. i slob. grad Požega pristupio je kao podupirajući član, uplativši za ovu godinu 20 kruna.

Kao članovi I. razreda pristupiše p. n. gg.: Brnjas Dragutin, šum. vježbenik ogulin. imov. občine, Begna Antun, šum. vježbenik gradiške imovne občine, Crnadak Milar, šum. vježbenik ogulin. im. občine, Dodik Stjepan, šum. vježbenik gradiške im. občine, Drenovac Svetožar, šum. vježbenik ogulin. im. občine, Fey Josip, vlastel. šumar. pristav u Dol. Miholjcu, Frusić Andro, šum. teh. dnevničar u Novoigradiški, Kopecky Franjo, okruž. šumar u Kamenskom, Kovač Petar, šumar. vježbenik gjurgjev. im. občine u Belovaru, Levaković Antun, vlastel. šum. pristav u Valpovu, Markić Mihovil. šum. vježbenik slunjske. im. občine u Vališselu, Nechvile Vaclav, okr. šumar u Buču, Piršić Vilim, kot. šumar ogulin. imov. občine u Modrušu, Pazadžiković Gjuro, šum. vježbenik u Lipiku, Rivošechi Emil, šum. vježbenik otočke imov. občine u Otočcu, Stanisavljević Krešimir, kr. kot. šumar u Kutjevu, Teichman Franjo, okr. šum. pristav u Pakrac-Buč, Turkalj Zlatan, šum. vježbenik ogulin. im. občine u Ogulinu Vidmar Vilko, šum. vježbenik gradiške im. občine.

Izvješte o redovitoj XXXII. glavnoj skupštini hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva, koja je obdržavana 4. listopada 1908. u Zagrebu

Ovogodišnja glavna skupština hrv.-slav. šumarskoga društva obdržavana je na 4. listopada t. g. u 10 sati do podne u društvenim prostorijama u Šumarskom domu u Zagrebu.

Već u oči glavne skupštine dne 3. listopada došao je veći dio skupštinara u Zagreb, te se na večer sastao u vrtu svratišta »k Janjetu« na prijateljski razgovor. Tu se je već razabralo, da je za tu glavnu skupštinu veliko zanimanje, i da će skupština biti veoma mnogobrojno posjećena, što se je u dan skupštine i obistinilo, pošto su još mnogi učestnici taj dan prispjeli jutarnjimi vlakovi.

Skupštinu je otvorio podpredsjednik p. n. g. profesor Fran X. Kesterčaneč. Nakon priobćenja brzojavnoga pozdraya društvenoga predsjednika presvj. g. Marka grofa Bombellesa, koji radi bolesti skupštini ne može prisustvovati, jeste predsjedatelj sakupljene skupštine u duljem govoru pozdravio toplim riječima želeći, da pri izboru nove društvene uprave imadu pred očima samo interes i napredak društva i liepe zelene struke.

Ponajprije pozdravio je velemožnog g. kr. odsječnog savjetnika i zemaljskog šumarskog izjavitelja Roberta Fischbacha, a kao zastupnika magjarskoga šumarskoga društva presvjetlog gospodina kr. ministerijalnog savjetnika Josipa Havasa i zastupnike ostalih društava.

Po predlogu predsjedatelja izabran bje perovodjom zapisnika glavne skupštine kr. šumarski pristav Dr. Gjuro Nenadić, a za ovjerovitelje istoga p. n. gg. Viuko Benak šumarnik II. banske imovne občine i Ante Kern kr. zem. šumarski nadzornik II. razreda.

Nakon toga priobćio je predsjedatelj da mu slabo zdravlje ne dopušta da i nadalje predsjedada ovoj skupštini, te je u povodu toga umolio II. podpredsjednika p. n. g. Julija Kuzmu kr. drž. šumarskog savjetnika, da bi preuzeo predsjedništvo.

P. n. g. kr. drž. šumar. savjetnik Julio Kuzma preuzeo je na to prodsjedničko mjesto, te nakon što je skupštinu oslovio toplim riječima, kako je to navedeno u skupštinskom zapisniku, umolio je zamjenika tajnika p.n. g. Rudolfa Erny-a da pročita izvještaj o djelovanju upravljajućega odbora društva u minuloj poslavnoj godini.

Taj izvještaj glasi:

Slavna skupštino!

Čast mi je izvjestiti slavnju skupštinu, da se je upravni odbor hrv. slav. šum. društva u svrhu rješavanja redovitih tekućih posala sastao 4. puta.

Tom zgodom riešeni su razni važni predmeti, od kojih ću spomenuti najvažnije.

1. Dopisom od 1. VII. 1907 br. 38954 zamolila je kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, neka joj se stavi predlog glede imenovanja izpitnih povjerenika za državi izpit, osposobljujući za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva.

Toj zamolbi je društveni odbor najpripravnije adovoljio.

2. Kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove dostavila je dopisom od 10. V. t. g. br. 17585 društvu prepis zakladnice

o ustrojenju »Zaklade za uzgoj djece šumar. činovnika u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji« što je uzeto do znanja tim, da su u povjerenstvo za upravu rečene zaklade od strane društva izabrani odbornici, koji će društvo kod razdijeljivanja nagrada zastupati.

3. U odborskoj sjednici od 21. VIII. 1908. odpisana je dužna zaostala članarina umrlih članova u iznosu od 523.40 K.

4. U istoj je sjednici stavljen predlog, da se zamoli kr. zem. vlada, da bi u buduću zemaljski proračun uvrstila posebnu stavku »Za podupiranje članova društva u naučne svrhe«.

5. Na zamolbu upravnog odbora glede oznake branjevina zabranjenih od paše koza, izdala je kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove nadopunjujuću naredbu od 16/V. 1908. br. 6595, kojom je uvažena zamolba društva, da navadni znakovi budu dovoljni za oznaku takovih branjevina.

6. Društveni se je odbor pozabavio sa daljnjom izobrazbom šumar. vježbenika, te je u tom predmetu podnio predstavku na kr. zem. vladu.

7. Naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 5/X. 1907. br. 3 A. 1120/2 ovlašteno je hrv. slav. šumarsko društvo na izdavanje certifikata za uvoz bilja iz inozemstva.

8. U predmetu predloga društvenoga odbora glede uplate stanarine za drugog u Šumarskomu domu stanujućeg akademskog podvornika, nije kr. zem. vlada svojom naredbom od 26. rujna t. g. broj 16331 obnašla predlog uvažiti. Društvo će ponovno poduzeti shodne korake, kako bi se tom opravdanom zahtjevu društva udovoljilo.

9. U predmetu društvenog muzeja je kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove svojim odpisom od 9. VI. t. g. 11266, na ponovne predstavke upravnog odbora odpisala, da je voljna preuzeti šum. muzej u svoju upravu, nu da stanarine za prostorije nije voljna plaćati. (Vidi odnosnu naredbu u Šum. listu od srpnja 1908.)

10. Tekom prošle godine popravljen je šumarski dom, u koju svrhu je uz ine redovite izdatke potrošena glavница od 2879 K 14 fil. i to 1000 K od nepotrošive glavnice na temelju zaključka prošlogodišnje glavne skupštine, a ostatak od blagajničke getovine.

Naročito je izdano:

1. za popravak prozora i vrata	70	K
2. za polupana stakla	90	— »
3. za zidarske radnje	414	— »
4. za soboslikarske radnje	1160·60	»
5. za bravarske radnje	118 20	»
6. za pećarske radnje	127·80	»
7. za pokrivačke radnje	206·73	»
8. za tapetarske radnje	52 19	»
9. za limarske radnje	286·10	»
10. za ostale manje radnje i redovite potrebe .	353·52	»
Sveukupno	2879·14	K

Slavna skupštino!

Kao prijašnjih, tako je i ove godine vis. kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, nar. od 5/V t. g. 22121 poduprla naše društvo, doznačivši mu iz zem. sredstava podporu od 1200 K, a za izdavanje Lug. vjestnika iznos od 400 K, na čemu neka joj bude ovim izrečena najtoplija hvala.

U minuloj godini razdijeljene su iz Kőröskönijeve zaklade podpore po 50 K sliedećim udovam i sirotčadi: Dragici udovi Brozig, Mariji Furlan, Milki Gürtler, Petri Simić, Julijani Kordić, Pavli Antolić, Ivi Donadini i Mariji udovi Antoš.

Prema zaključku društvenog odbora, koji je na žalost usljed nemarnog plaćanja članarine, morao uslijediti, utužena su 32 člana radi dužne članarine u ukupnom iznosu od 2620 K te su sve osude pravomoćne postale.

Broj članova našega društva je sliedeći:

1. začasnih članova	5
2. utemeljiteljnih članova	52
3. podupirajućih	17
4. članova I. razreda	289
5. članova II. razreda	878

ukupno 1241 član.

Prema prošlogodišnjem broju umanjio se je broj članova I. razreda za 25 člana, a II. razreda za 234 člana.

Taj manjak nastao je tim, što su brisani članovi, koji su umrli, kao i oni, koji unatoč mnogobrojnih opomena članarinu nisu platili.

Nadalje imao je Šumarski list predplatnika 40, a Lugarski vjestnik 79.

U ovoj godini nije se društvena knjižnica znatno povećala, jedino su poklonom priklopljene neke knjige. a uz to je društveni odbor u ime zaostale članarine od jednog člana preuzeo njeke njegove strukovne knjige.

Šumarski muzej obogatio se je tek jednim komadom i to krasnim krznom vepra, poklonjenog po kotar. šumaru gradiške imovne občine p. n. g. Dragutinu Hradilu, na čemu mu budi ovom zgodom izrečena najtoplija hvala.

Društvo naše podržaje prama domaćim i stranim društvima iste одношaje kao i prijašnjih godina.

Imovina društva sastoji se:

A

a) Šumarski dom u vrijednosti od	228.000—	K
b) društveni muzej	10 890—	»
c) društvena knjižnica	7.160—	»
d) pokućstvo i ini inventar	1.400—	»
ukupno	247.450—	K

B

e) Hypot založnice (dvie)	2.000—	K
f) na cheque knjižici	1.327.42	»
g) utemeljiteljna glavnica	205.54	»
h) gotovina 3. X. 1908.	105—	»
ukupno	3.637.96	K

C

Dug na članarini I. razreda	7.150.30	K
Dug na članarini II. razreda	1.328.40	»
ukupno	8.478.70	K

Iznaša dakle cjelokupna imovina . . . . . 259.606.66 K

Dugovina iznaša:

1. Dug brodskoj imovnoj občini	92.942.44	K
2. Dug Köröskönyevoj zakladi	9.815.12	»

Sveukupno . . . . . 102.757.56 K

Odbiv dug od imovine izkazuje se čista imovina u iznosu od 156.849.10 K.

Osim toga iznaša Köröskönyjeva zaklada i to:

a) dug šum. društva sa	9.815.12	K
b) glavnica sastejeća se iz obveznica u iznosu od	1.000—	K
ukupno	10.815.12	K

Tom zgodom izvestiti mi je sl. skupštinu, da je uprava sljedeći primjer ostalih stanodavaca grada Zagreba, te obzirom na skupoću popravka Šumar. doma, povisila ponovno stannarinu u domu, čime će se prihod podići za koji 477 K 12 f. na godinu.

Slavna skupštino!

Smatram si dužnošću izvestiti ovim sl. skupštinu, da je neumoljivom smrću i naše društvo nekoliko vrijednih članova izgubilo.

Izgubismo naime Todorofa Atanasa knež, bugar. šumara. Adolfa Herzla šumarnika i o. Gradiške, Vatroslava Tuffek a upravitelja šuma i lovišta kneza Odeskalchija, Josipa Ettingera kr. kot. šum. nadz. u m., Petra Mravunca officijala I. ban. imov. občine, Julija Vřaničara, kr. žup. šum. nadzornika, Josipa Sachera umirov. šumarniká gospoštije Bizovačke, Miju Radoševića, vlast. šumarnika u Čabru, Čordašića Franju kr. vladinog šumar. izvestitelja, Matu Kolibaša kr. kot. šumara u Belovaru, te člana Nikolu Gamiršeka veletržca sa drvima u Mitrovici.

Doličnim načinom pokojnicima kličemo, »Slava!«

Time sam u kratko izvestio slavnu ovu skupštinu o radu upravnog odbora u prošlom godištu, te molim slavnu skupštinu, da to izvješće izvoli uzeti do znanja.

Ovo izvješće uzela je skupština do znanja.

Dalnji tok skupštine, u kojoj nije bilo n kakovih većih razprava niti predloga, te se je sav interes koncentrirao na izbor novoga društvenoga predsjedništva i upravnoga odbora, koji je obavljen, kako je to поближе opisano u skupštinskom zapisniku.

Prisutni novo izabrani I. podpredsjednik p. n. g. kr. odsječni savjetnik Robert Fischbach, nakon što je bio pozdravljen po dosadanjem predsjedatelju skupštine i zauzeo predsjedničko mjesto, pozdravio je prisutne skupštinare.

Time je bio dnevni red skupštine iscrpljen i ovogodišnja glavna skupština društva zaključena nješto poslje 1 sat po podne.

Izlet hrvatsko-slavonskog šumarskog društva u zagrebsku goru.

Dne 5. listopada t. g. krenulo je kojih 20 društvenih članova sa I. podprednikom društva p. n. g. kr. odsječnim savjetnikom R. Fischbachom, u pol 8 sati u jutro sa Jelačićeva

trga na kočijama preko Gračana, Dolja i Blizneca u zagrebsku goru, da pregledaju šume kr. i slob. glavnoga grada Zagreba.

Tu im je bio vodičem i tumačem p. n. g. kr. kotar. šumar Rudolf Erny, koji je razložio načela, kojih se je držao prigodom sastavka gospodarstvene osnove za gradsku šumu.

Ta osnova otisnuta je u celosti u br. 6. ovogodišnjega Šum. lista, pak pošto je ona sastavljena za šume glavnoga zemaljskoga grada Zagreba, dakle prve občine u zemlji, to se je opravdano moralo očekivati, da su kod sastavka te osnove uvaženi ne samo financijalni momenti i gospodarstvene potrebe grada Zagreba, nego i estetske, turističke i higijenske potrebe gradskoga stanovništva, kojemu je zagrebska gora je lno od najmilijih izletišta.

Po našem sudu na sve potonje navedeno, nije uzet dovoljan obzir. S toga, kao i s razloga, što je ta osnova sastavljena na temelju propisa naputka, koji je za sastavak gospodarstvenih osnova izdan naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, odjela za unut. posl. ve od 23. travnja 1903. broj 23.152., glede sastavka gospodarstvenih osnova i programa, te godišnjih drvosječnih i ogojnih predloga po zakonu od 26. III. 1894., te će s toga mnogomu kolegi šumaru kod političke uprave služiti putokazom kod sastavljanja gospodarstvenih osnova za šume šumoposjednika navedenih u §. 1. spomenutoga zakona od 26. ožujka 1894., osvrnuti ćemo se u jednom od narednih brojeva potanko na tu osnovu.

Za sada spomenuti ćemo samo, da su izletnici imali zgodu vidjeti veoma krasno izvedenu cestu, koja omogućuje da se bez ikakvih poteškoća može ne samo kočijom, nego i automobilom doći do same planinarske kuće, koja je g. 1878. troškom grada Zagreba sagrađena na Sljemeni u visini od 925 m.

U toj kući nalazi se prizemno službena soba gradskoga šumara i stan gradskoga lugara, koji ujedno u ime planinarskoga društva vodi gostionu, a u prvom spratu nalaze se dvie sobe uredjene za konačenje članova hrvatskoga planinarskoga društva.

Spomenuta cesta sagrađena je zaslugom pokojnoga načelnika Adolfa Mošinskoga plemića od Zagreb-grada g 1897., te mu je spomenuto planinarsko društvo u znak harnosti za tu cestogradnju, na jednoj od najliepših točaka zagrebske gore,

naime na »Lonjskoj pećini«, koja se od onda zove »Adolfovac«, podignulo spomen-ploču.

Danas se na toj pećini nalazi krasan paviljon, iz kojega je prekrasan vidik na grad Zagreb i savsku dolinu. Na žalost usprkos toga, što je dan inače bio krasan i topao, nije zrak bio dovoljno proziran, te tako izletnici nisu niti sa Adolfova, a niti sa piramide na Sljemenu, imali jasnoga vidika na prekrasnu okolicu.

Spomenuta piramida podignuta je na najvišoj točki (1035 m) zagrebske gore g. 1889.

Na toj točki bila je najprije g. 1877. troškom od 506 for. podignuta drvena piramida po nacrtu revnoga člana hrvatskoga planinarskoga društva, današnjega gradskoga tehničkoga savjetnika M. Lenuci-a. Godine pako 1899. i to na 7. srpnja predana je svečanim načinom javnoj porabi, na istom mjestu sagradjena. 13 m. visoka nova željezna piramida, koja je podporom kr. zemaljske vlade i grada Zagreba podignuta troškom od 3172 K.

Tadašnji predsjednik hrvatskoga planinarskoga društva Josip Torbar, završio je tom zgodom svoju besjedu ovim riječima:

»A ti piramido, skromna uspomeno brižnih trudova planinskoga društva, bûdi u grudima onih, koji te posjećuju, plemenita čuvstva, uzgajaj im srce liepotom prirode. Otresi sa svakoga, koji se na tvoje spratove popne, teške brige svagdanjega života, budi im vrelo čistoga veselja, plemenite i nedužne zabave. Bûdi u Hrvatima bistru svijest, razplamćuj žar ljubavi prema domovini, uskrisi u njima plemeniti ponos, da motreći s tvoje visine one nedogledne ravnine, zelene dubrave, visoke planine, dražestne brežuljke i ubave doline ushićenjem usklikne „Liepa naša domovino!“.

Za jasnoga vremena je sa te piramide izvanredno krasan vidik ne samo na savsku dolinu sa gradom Zagrebom, nego i na jedan dio Štajerske, te znatan dio Zagorja sve onamo do postojbine Čeha, Leha i Meha.

Nakon obavljene pregledbe šume i s time skopčane razprave o dosadanjem i budućem načinu gospodarenja u gradskoj šumi, imali su izletnici zajednički objed u planinarskoj kući.

Prigodom objeda bilo je izrečeno nekoliko zanosnih i liepih zdravica, u prvom redu prisutnomu I. društvenom podpredsjedniku p. n. kr. odsječnom savjetniku R. Fischbachu, koji je u svojem oduljem odzdravnom govoru medju inim naglasio, da je izbor

primio zato, jer želi, da pripomogne naše društvo opet u sredjene odnošaje svesti, da bude moglo vršiti svoj poziv oko svestranoga promicanja mile nam zelene struke, a kada se to jednom zbude, tada će tu čast rado predati u ruke druge osobe, koja će našeg vrlo štovanoga društvenoga predsjednika podupirati moći sjegurnom rukom kod unapredjenja društvenih interesa.

Oko 4 sata po podne posjedaše izletnici u kočije, te se povratije u Zagreb, odkuda ih je većina još istu večer otputovala svojim domovima.

Zapisnik XXXII. glavne skupštine hrv. slav. šumarskoga društva, obdržavane dne 4. listopada 1908. u društvenim prostorijama u šumarskom domu.

Točka 1. I. podpredsjednik g. Fran Ž. Kesterčanek nakon pročitavanja pozdravnoga brzojava društvenoga predsjednika presv. g. Marka grofa Bombelles-a, otvarajući skupštinu pozdravlja skupšt nare sa toplim riječima i zahvaljuje im se što su u tako velikom broju došli, da prisustvuju glavnoj skupštini. Skupštini prisustvuje 93 člana.

Za vođenje zapisnika glavne skupštine predlaže kr. šumar. pristava Dra. Gjuru Nenadića, a za ovjerovljenje istoga p. n. gg. Kerna Antuna, kr. zem. šum. nadzornika i Benaka Vinka, šumarnika II. ban. im. občine, koji predlog skupština prihvata.

Kao zastupnike kr. hrv.-slav.-dalm. zemalj. vlade spominje velem. gospodina Roberta Fischbacha, kr. odsječnog savjetnika, te kao zastupnika mačjarskog šumar. društva presvjetlog gospodina Josipa Havasa, kr. ministerij. savjetnika.

U svojem dalnjem govoru ističe, da su u zadnje doba u društvenoj upravi na površinu izbile nesuglasice i razmirice, koje bi, ako dalje potraju, bile kadre, lijepi glas, kojeg društvo u domovini uživa umanjiti, što bi bilo na uštrb liepoj zelenoj struci, koju zastupamo, pa ističući važnost ovih pojava, apelira na prisutne članove, da izborom nove društvene uprave uklone sve zaprjeke, te da tako utru put boljem napretku društva. Pošto mu zdravstvene prilike ne dopuštaju, da skupštini predsjedja i razprava na ravna, to moli, da bi te dužnosti danas preuzeo II. podpredsjednik p. n. g. Julije Kuzma.

II. podpredsj. Julije Kuzma zauzimajući predsjedničko mjesto, dotiče se u kratko po I. podpredsjedniku istaknutih pojava, te sa toplim riječima moli prisutne, da u ovom ozbiljnom času svoje dužnosti prema društvu ispane na način,

koji će po društvo biti najbolji i najkorisniji. Prelazeći na dnevni red, poziva zamj. društvenog tajnika, da pročita izvješće o djelovanju društvene uprave tečajem minule g. 1907./8.

To č k a 2. dnev. reda. Gosp. Erny Rudolf, kao zamjenik društv. tajnika i blagajnik čita izvješće o radu društva u god. 1907./8., koje skupština prima na znanje.

II. podpredsj. Kuzma Julije predlaže, da se toč. 5 dnevnog reda, izbor predsjedništva i odbora obavi prije rasprave o proračunu za g. 1909., obrazlažući to time, što će buduća, a ne sadanja društvena uprava, biti odgovorna za razpolaganje u proračunu predviđenih svota.

Gosp. Mocnaj Dragutin, šumarnik u miru drži, da je svejedno, koji odbor ima voditi razpravu o proračunu, te zagarovara, neka se drži dnevnog reda skupštine, što skupština prihvća.

II. podpredsj. predlaže, da se proračun za g. 1909. prihvati bez debate, što skupština jednoglasno prihvaća.

To č k a 3. dnev. reda, izbor revizional. odbora za izpitivanje računa za g. 1908. Za taj odbor predlaže predsjednik p. n. gg. Kerna Antuna i Rozmanitha A., što skupština prihvaća.

Prema istoj točki dnev. reda, čita se izvješće odbora ad hoc za izpitivanje društv. računa i društvene imovine za g. 1906. i 1907. iz kojeg se razabire, da je za uređivanje »Šum lista« u g. 1905. za mjesec kolovoz isplaćeno u ime honorara gg. Borošiću i Kesterčaneku, svakomu svota od K 88.33. Dakle je za rećeni broj izplaćen honorar dva puta.

Kern Antun kao tadANJI društveni blagajnik, poduprt po p. n. g. Andriji Borošiću, predlaže, da se predmet uputi budućoj društvenoj upravi, da ona izvidi, koji je od spomenute gospode bio u pravu podizanja honorara, te da prema tomu izvidu stvar uredi, što skupština prihvaća, podieljujući odboru i blagajniku absolutorij.

To č k a 5. dnevnog reda: Izbor predsjedništva i odbora za dalnje trogodište. Predsjednik predlaže za skrutatore p. n. gg. Drag. Mocnaja i R. pl. Rukavinu, što skupština prihvaća.

Prof. Partaš predlaše, da se obzirom na poodmaklo vrijeme i prema dosadanjoj praksi obavi izbor predsjedništva i odbora zajedno, i ako to ne stoji u suglasju sa društvenim pravilima.

Predsjednik i prof. Kesterčanek zagovaraju, da se društvena pravila izvršuju i izbor obavi svaki za sebe.

Šumarnik Slapničar predlaže, da se glasovnice prerežu, te da se ponajprije glasuje za predsjedništvo, a onda za odbor, koji predlog skupština prihvaća.

Nakon obavljenog skrutiniuma, proglašuje predsjednik izabranima u predsjedništvo p. n. gg.:

Predsjednik: Marko grof Bombelles.

I. podpredsjednik: Robert Fischbach, kr. odsj. savjetnik.

II. podpredsjednik: Josip Havas, kr. minist. savjetnik.

Tajnik: Andrija Borošić, kr. zem. šum. nadzornik.

Blagajnik, Ljudevit pl. Szentgjörgy, kr. kotarski šumar, koji izbor pozdravljaju skupštinari sa »Živili!«

Predsjednik naredjuje izbor odbora i prekida sjednicu za vrijeme, dok se izbor ne obavi.

Nakon obavljenog skrutiniuma, proglašuje predsjednik izabranima u odbor p. n. gg.

Barišića Pavla, nadšumarnika petrov. imov. občine,

Benaka Vinka, šumarnika II. ban. imov. občine,

de Bona Marina, kr. zemalj. šumar. nadzornika,

Dojkovića Vilima, kr. žup. šum. nadzornika,

Kerna Antuna kr. zem. šumar. nadzornika,

Kolara Ivana, kr. drž. šumar. savjetnika,

Kuzmu Julija, kr. drž. šumar. savjetnika,

Lasmana Dragutina, šumarnika ogul. imov. občine,

Masleka Milu, nadšumarnika brod. imov. občine,

Partaša Ivana, profesora kr. šumar. akademije,

Rukavinu pl. Rudolfa, šumarnika gradiške imovne občine,

Ružičku Augusta, kr. drž. šumar. savjetnika,

Tölga Vilima, kr. drž. šumar. savjetnika,

Trötzera Dragutina, vlast. nadb. nadšumara.

Izbor ovaj pozdravlja skupština sa »Živili!«

II. Podpredsjednik Kuzma predlaže, da se novoizabrani predsjednik presvj. gosp. Marko grof Bombelles brzojavno pozdravi, što skupština jednoglasno prihvaća, pozdravljajući taj predlog sa Živio!

Dalje pozdravlja II. podpredsjednik Kuzma sa toplim riječima novoizabranog I. podpredsjednika velem. gosp. R. Fischbacha, te ga moli, da zauzme predsjedničko mjesto.

I. podpredsjednik R. Fischbach sa toplim i zanosnim riječima zahvaljuje se članovima na povjerenju, kojim ga odlikovaše te ističe, da će iz tog povjerenja crpiti nove snage za rad oko procvata društva i razvoja lijepe nam zelene struke.

Svjestan si težine svoga položaja i odgovornosti, moli članove da ga u njegovom radu složno poduprijeti izvole, da rad sviju zajedno sa uspjehom bude okrunjen na dobrobit lijepog nam stališa i na korist mile nam domovine Hrvatske.

Ove patriotične s punim zanosom izrečene riječi. pozdravljaju prisutnici sa prekidanjem, kličući Živio!

Šumarnik Rudolf pl. Rukavina spominje zasluge odstupivšeg predsjedništva i odbora za napredak društva. te predlaže, da im se priznanje i zahvalnost skupštine n zapisnik unese.

Skupština prihvaća predlog.

Točka 6. Eventualni predlozi:

Predsjednik ističe da nije predsjedništvu stigao nikakov predlog.

Zamjenik tajnika R. Erny, čita naredbu kr. zemalj. vlade, oljela za bogoštovlje i nastavu, glede preuzeća društ. muzeja u vlastitu upravu

Skupština prihvaća uvjete, pod kojima je kr. zem. vlada voljna preuzeti upravu muzeja.

Konačno javlja podpredsjednik, da je društvu pristupilo kao član utemeljitelj nustar-ko vlastelinstvo grofa Khuen Belassi.

Skupština pozdravlja pristup sa Živio!

Pošto je dnevni red skupštine iscrpljen, zaključuje podpredsjednik skupštinu, želeći članovima srećan put njihovim kućama, koje riječi pozdravljaju prisutnici sa »Živio!«

Zaključeno i podpisano.

Ante Kern,	Vinko Benak.	Dr. Gjuro Nenadić,
kr. z. šum. nadzor.	šumarnik.	kr. šum. pristav,
		kao perovodja.

Zapisnik sjednice upravljajućega odbora hrvatsko-slavonskoga šumarskoga društva. obdržavane dne 3. studena 1908. u prisutnosti II. podpredsjednika p. n. g kr. šumar. savjetnika Julia Kuzme i u prisutnosti gg. odbornika I. Partaša, R. Šmidingera, E. Slapničara, D. Laksara, A. Rosmanitha, K. pl. Zajca, K. Begna, D. Mocnaja J. Havasa i Lj. Szentgörgy-a, te zamjenika tajnika blagajnika R. Erny-a.

Ispričao se je presvj. g. Marko grof Bombelles bolesti radi.

Predmeti viećanja:

Točka 1. Blagajnik g. R. Erny izvješćuje o stanju blagajne i društvene imovine u smislu izvješća spisanoga za glavnu skupštinu. — Prima se do znanja.

Točka 2. Čita se naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade od 9. lipnja t. g. broj 11266 glasom koje je zemaljska vlada voljna preuzeti šumurski muzej u svoju upravu, nu nije voljna plaćati stanarinu.

Zaključuje se, da se skupštini predloži, da ovu ponudu prihvati.

Točka 3. Čita se dopis g. šumar. savjetnika Konrada Rubia, glasom kojega je isti pripravnosću zastupao naše društvo na skupštini »kranjsko-primorskoga šumarskoga društva«.

Isto dopis g. šum. nadzornika Gj. Cesarića, da nije mogao društvo zastupati na skupštini gospodarskoga društva u Osieku, radi odsutnosti.

Uzima se na znanje.

Točka 4. Čita se zahvala gg. V. Tölga, H. Begne i E. Slapničara na časti odbornika.

Uzima se na znanje.

Točka 5. Pokusna stacija u Mariabrunnu moli za izdavanje šumarske bibliografije.

Ustupa se gg. Partašu i Kesterčaneku na studij.

Točka 6. Blažić Dinko, Lončarević Audrija, König Ivan, Kozjak Slavoljub, Crkvenac Josip i Božo Kranjc mole za dozvolu obročne odplate. — Prima se.

Točka 7. Predlažu se molbe podnešene za pazikuću, posto ih uži odbor nije riešio radi predstojeće obnove odbora.

Zaključeno da se predbježno dosadanji pridrži i molbe predlože novom odboru.

Točka 8. Krešimir Stanisavljević kr. kotar, šumar u Kutjevu i Markić Mihovil šumar. vježbenik u Vališselu žele biti članom, a Milivoj Kreč šumar. pristav moli odpis duga i želi biti članom.

Primaju se za člana, dočim se g. Milivoju Kreču dug ne odpisuje.

Točka 9. Magjarsko šumarsko društvo u Budimpešti delegira p. n g. Josipa Havasa, da društvo na skupštini zastupa.

Kranjsko primorsko šumar. društvo u Ljubljani javlja, da je umolilo kr. šumarnika A. Rosmanitha da ga zastupa.

Uzeto sa zadovoljstvom do znanja, te će se skupštini izvijestiti.

Točka 10.

Kr. zem. vlada, odjel za unutarnje polove naredbom od 9. rujna broj 49315 oglašuje da će se državni ispit osposobljujući za samostalno vođenje šumskoga gospodarstva održavati na 26. i sljedećih dana mjeseca listopada, te pozivlje šumarsko društvo da joj za te ispite pripošalje pitanja.

Zaključeno da se preda budućoj društvenoj upravi.

Točka 11. Šumarija u Surčinu traži odpis duga za lugare, te ih ponovno prijavljuje za članove.

Prima se predlog šumarije.

Točka 12. Anka Vraničar, Pavao Antolić, Draginja Lajtmanić i prof. Fr. pl. Kružić mole podporu.

Zaključeno da se imaju molbe vratiti do raspisa natječaja, a profesoru Fr. pl. Kružiću ne može se dati, jer ne ima novčanih sredstava.

Točka 13. Društveni blagajnik predlaže izkaz dosudjene dužne članarine, te moli da mu se isplati u sjednici upravljajućega odbora od 21. VIII. 1807. pod točkom 13 u ime nagrada osjeguranih 10% od utjeranih svota isplati.

Točka 14. Društveni blagajnik traži ovlašćenje odnosno uputu za razpoložbu u proračunu osjegurane svote za šumarsku skupštinu.

Zaključeno da se društveni blagajnik ovlašćuje, da po uvidjavnosti nagradi poslužbu.

Točka 15. Član g. Nikola Pleša moli, da na dan skupštine može prodavati knjigu: Uzgoj koza. — Prima se.

Točka 16. Član g. Nikola Pleša moli, da na račun društva može prisustvovati šumar. ekskurziji. — Ne uvažuje se, jer ne spada amo.

Točka 17. Čita se odpis kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade od 25. rujna t. g. broj 16331, gledom kojega nije voljna doznačiti stanarinu za drugoga podvornika.

Zaključeno da se taj predmet na daljnje uredovanje ima predati budućoj društvenoj upravi.

Točka 18. Priobćuje se, da je osjeguranje Šumar. doma i muzeja izteklo sa 1. listopada t. g.

Zaključeno da se ima osjeguranje produljiti tako, da se muzej osjigura na 20.000 K, a Šumar. dom na 200.000 K.

Točka 19. Tajnik predlaže godišnje izvješće. — Uzima se do znanja.

Za ovjerovljenje zapisnika bira se presvj. g. Josip Havas i p. n. g. šumarnik Dragutin Laksar.

J. Kuzma v. r.

R. Erny v. r.

J. Havas v. r.

D. Laksar v. r.

Naredbe i zakoni.

Ustrojenje geodetskog tečaja u Zagrebu. Naredba hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, izdana sporazumno s kr. zemaljsko-vladinim odjelom za unutarnje poslove, od 25. rujna 1908. br. 23.391, kojom se određuje ustrojenje privr. geodetskog tečaja u Zagrebu i propisuje ustrojni statut za taj tečaj.

U nas se sve više osjeća oskudica akademički obrazovanih geodeta za obavljanje mjerničkih poslova kod katastralnih izmjera, kod zadružnih dioba, kod prometa sa zemljišnim nekretninama, kod sastavka i očevidnosti javnih gruntovnih knjiga i izprava te kod provodjenja agrarnih operacija navlastito zakona o komasaciji zemljišta, zakona o uređenju zemljišnih zajednica i zakona o vodnom pravu. Da se toj oskudici doskoči i da se u nas odgoje valjani geodeti, koji će uz opću, znanstvenu i stručnu naobrazbu moći zadaći svojoj podpuno udovoljavati, obnašla je kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, u sporazumku sa zemaljsko-vladnim odjelom za unutarnje poslove odrediti ustrojenje privremenoga geodetskog tečaja u Zagrebu početkom naukovne godine 1908./9. i za taj zavod propisati ovaj ustrojni statut.

Ustrojni statut privr. geodetskog tečaja u Zagrebu.

I. Opće ustanove.

§ 1. Za teoretsko i praktičko obrazovanje geodetâ ustrojava se u Zagrebu. dok potreba traje, dvogodišnji geodetski tečaj“.

§ 2. Nastavni je jezik u geodetskom tečaju hrvatski jezik.

§ 3. U geodetskom tečaju predaju se ovi naučni predmeti:

a) osnovni: matematika, deskriptivna geometrija i fizika;

b) strukovni: geodezija niža i viša, katastralne izmjere i agrarne operacije;

c) p o m o ć n i: opće poljsko i šumsko gospodarstvo, narodno gospodarstvo i financijalna znanost, privatno i upravno pravo, gruntovno, katastralno i agrarno zakonoslovlje.

Predavanja većine tih predmeta skopčana su s praktičkim vježbama.

§ 4. Naučni se predmeti predaju dijelom u kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu, gdje ih slušači geodetskog tečaja slušaju zajedno sa slušačima šumarstva. dijelom pak drže se za slušače geodetskoga tečaja posebna predavanja.

§ 5. U šumarskoj akademiji predaju se ovi predmeti: matematika I. dio, deskriptivna geometrija, geodezija niža I. i II. dio, eksperimentalna fizika, tlocrtno risanje u I. semestru, enciklopedija gospodarstva, enciklopedija šumarstva, privatno i upravno pravo, narodno gospodarstvo i financijalna znanost.

§ 6. Ostali se predmeti predaju za slušače geodete napose, a predaju ih uz godišnju nagradu sveučilištni profesori, profesori šumarske akademije, sveučilištni privatni docenti, a prema potrebi i ini stručnjaci.

§ 7. U pripomoć profesorima mogu se namjestiti asistenti za one predmete, koji se za geodete napose predaju, a s kojima su praktičke vježbe skopčane.

§ 8. Svi nastavnici, koji predaju slušačima geodetskoga tečaja, čine profesorski zbor toga tečaja.

§ 9. Profesorskomu je zboru povjerena uprava geodetskoga tečaja.

§ 10. Na čelu profesorskomu zboru je predstojnik, kojega profesorski zbor izbira na dvije naukovne godine. Izbor se njegov podastire kr. zemaljskoj vladi, odjelu za bogoštovlje i nastavu, na potvrdu.

Predstojnik dobiva funkcionu nagradu.

U slučaju zapreke zamjenjuje ga njegov prethodnik u službi.

§ 11. Profesorski je zbor za stanje geodetskoga tečaja u znanstvenom, disciplinarnom i ekonomskom pogledu odgovoran.

Poslovi, koji nijesu izrijeком povjereni predstojniku, padaju u djelokrug profesorskoga zbora.

Djelokrug predstojnika i profesorskoga zbora uredit će se posebnom naredbom.

§ 12. Vrhovnu upravu nad geodetskim tečajem vrši kr. zemaljska vlada. odio za bogoštovlje i nastavu.

§ 13. Slušači geodetskoga tečaja mogu biti samo redoviti.

§ 14. Kao slušači primaju se oni, koji su stekli svjedodžbu zrelosti, kojoj zemaljska vlada valjanost priznaje.

U koliko se svjedodžba zrelosti može nadomjestiti svjedodžbom slično ustrojenoga tehničkog zavoda, odlučuje zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu.

§ 15. Slušači geodetskoga tečaja plaćaju upisninu i naukovinu.

Te se pristojbe uplaćuju na ruke predstojnika tečaja.

§ 16. Upisnina se plaća kod prvog primanja u geodetski tečaj te iznosi 10 kruna.

Od te pristojbe ne može nitko biti oprošten.

§ 17. Naukovina iznosi 25 K na semestar, te se plaća na početku svakoga semestra.

Na prijedlog profesorskoga zbora oprašta kr. zemaljska vlada, odio za bogoštovlje i nastavu, siromašne a valjane i napredne slušače od plaćanja naukovine.

§ 18. Potvrda o upisu i uplaćenju upisnini ovlašćuje slušače geodetskoga tečaja, da se mogu kao redovni slušači upisati u šumarsku akademiju za one predmete, koje imaju u toj akademiji slušati. Za upis i slušanje tih predmeta ne plaćaju ni upisninu ni naukovinu.

§ 19. Slušači geodetskoga tečaja dužni su slušati predavanja i polaziti vježbe prema propisanoj naučnoj osnovi (§ 25.)

§ 20. Slušači geodetskoga tečaja dužni su tečajem naukâ polagati semestralne ispite.

Nijedan se slušač ne može upisati u III. semestar, koji nije s uspjehom položio semestralne ispite za I. i II. semestar.

§ 21. Nakon svršenih nauka i uspjehom obavljene jednogodišnje vježbe polažu slušači geodetskoga tečaja državni izpit.

§ 22. Propisi za održavanje semestralnih ispita i državnoga ispita izdat će se posebnom naredbom.

§ 23. Ostali propisi, koji vrijede za šumarsku akademiju, imaju se na geodetski tečaj analogno primijeniti.

II. Naučna osnova.

§ 24. Slušači geodetskoga tečaja slušaju predavanja prema ovoj naučnoj osnovi:

1. Matematika I. dio.

a) Repetitorij elementarne matematike. Algebra, planimetrija, stereometrija, ravna i sferična trigonometrija.

b) Analitička geometrija u ravnini. Pojam koordinata u ravnini i koordinatni sustavi: točka, pravac, kružnica, sjekotine čunja, polarne koordinate.

c) Diferencijalni račun: pojam funkcije, razdioba i grafičko uočenje funkcija. Diferencija elementarnih, algebraičkih i transcendentnih funkcija. Geometrijsko značenje prvoga diferencijalnoga kvocijenta. Drugi i viši diferencijalni kvocijenti. Maksima i minima funkcija sa jednom promjenljivom. Neodredjene vrijednosti. Mac Laurinov i Taylorov red za funkcije s jednom neovisnom promjenljivom. Primjena diferencijalnoga računa na geometriju ravnine; tangente i normale i evoluta krivulja.

d) Integralni račun; Osnovne formule. Integracija racionalnih algebraičkih diferencija Integracija transcendentnih diferencijala. Odredjeni integrali. Primjena integralnoga računa na jednostavne probleme geome rije: rektifikacija i kvadratura krivulja. Kubatura i komplanacija rotacijonih tjelesa.

2. Matematika II. dio.

a) Analitička geometrija u prostoru. Koordinate u prostoru i koordinatni sustavi: točka, pravac, ravnina, kugla, plohe 2. stupnja. Krivulje u prostoru, rotacione plohe. Perspektiva.

b) Diferencijalni račun: diferencijalni kvocijent funkcija s 2 promjenljive, maksima i minima funkcija s 2 promjenljive, primjena diferencijalnoga računa na krivulje, u prostoru i na krive plohe.

c) Integralni račun: metode približne integracije. Simpsonovo pravilo, mnogostruki integrali, primjena na geometriju u prostoru, komplanacija krivih ploha, kubatura tjelesa, rektifikacija krivulja u prostoru; integracija običnih diferencijalnih jednadžbi prvoga reda.

d) Teorija jednadžbi; jednadžbe 3. i 4. stupnja, Newtonova metoda približnoga rješavanja jednadžbi, transcendentne jednadžbe.

3. Fizika.

Mehanika, toplina i teorija valova.

4. Optika.

Rasprostiranje i brzina svjetla. Refleksija svjetla, zrcala ravna i sferična. Heliostat i sekstant. Lomljenje svjetla uopće i napose u lećama. Disperzija svjetla. Dioptrički strojevi. Oko. Durbini: Kepplerov (astronomički). Galilejev, terestrični i geodetski dalekozor, Konstrukcija i vrste okulara i objektiva. Uvećavanje i vidno polje dalekozora lupe i mikroskopi.

5. Deskriptivna geometrija.

Ortogonalna, centralna i klinografička metoda projiciranja. Kotirana projekcija. Označivanje tehničkih objekata u ortogonalnoj i klinografičkoj projekciji sa oznakom sjene. Krivulje 2. reda i krive plohe. Perspektiva.

6. Geodezija niža.

a) Zemljomjerstvo: Veličina i oblik zemlje. Mjere i geodetsko mjerenje. Strojevi za horizontalni i vertikalni smjer. Strojevi za mjerenje duljina. Nonius. Dioptrički strojevi. Dalekozor, lupa i mikroskop. Strojevi za mjerenje kutova. Teodolit, busola, mjerači stol.

Izjednačivanje neizbježivih pogrešaka kod izmjere metodom najmanjih kvadrata.

Oznaka točaka na polju. Iskolčivanje pravca i kružnice. Mjerenje duljina i kutova direktno i indirektno. Operacija sa mjeračim stolom. Metoda izmjere čestica i manjih predjela sa teodolitom i mjeračim stolom izravnom, poligonalnom i grafičko-projektiranom metodom.

Triangulacija III. i IV. reda i izmjera velikih predjela. Katastralne izmjere. Mapiranje izmjera. Trigonometrički i poligonometrički računi. Računanje površina. Planimetri. Dioba površina i regulacija medja.

b) Visinomjerstvo. Mjerenje visina, geometričkim, trigonometričkim i barometričkim putem.

Niveliranje. Depresija i refrakcija. Niveliranje uzdužnih i poprečnih prosjeka, cesta i vodotoka. Plošna nivelacija. Tahimetrija. Oznaka neravnosti tla na planu.

7. Situaciono i tlocrtno risanje.

Uočivanje izmjera na planu. Izradba položajnih nacрта kod katastralnih i topografskih mapa.

Uočivanje neravnosti terena u katastralnim, tehničkim i topografskim mapama.

8. Geodezija viša.

Matematička geografija, sferičke i geografičke koordinate. Izmjera geografičke duljine i širine. Sferički trokut. Geodetska linija.

Precizni strojevi za izmjeru kutova i duljina u višoj geodeziji. Signaliziranje točaka. Mjerenje duljina i kutova. Triangulacija I. i II. reda. Trigonometrički računi. Računanje

sferitičkih koordinata. Soldnerove koordinate. Izmjera stupnjeva zemaljske kugle. Kartografija.

9. Katastralne izmjere.

Katastralne izmjere u Austro-Ugarskoj mornarkiji grafijskom i poligonalnom metodom. Propisi za njihovu izvedbu. Mjernički poslovi za provedbu agrarnih operacija, kod sastavka i očevidnosti zemljišnog katastra i gruntovnice.

10. Opće gospodarstvo.

Obradjivanje tla. Bilinogojstvo. Živinogojstvo gospodarska uprava. Gospodarstvena taksacija. Bonitiranje i klasifikacija, tla, oblik zemljišta, položaj zgrada, cestovna mreža, kanalizacija, komasacija, melioracija, gospodarstveno tehničke mjere.

11. Opće šumarstvo.

Šuma i šumsko tlo. Uzgoj šuma. Vrste i kategorije šumskoga posjeda i glavna načela za upravu istih. Načela kod procjene, uređenja i diobe šumâ. Katastralno bonitiranje i uređjivanje šumskoga tla.

12. Privatno i upravno pravo.

a) Gradjanski zakon u glavnim crtama sa osobitim obzirom na potrebe geodeta.

b) Upravno pravo. Organizacija političkih i sudbenih oblasti, njihova kompetencija i njihove zadaće.

13. Zakonoslovlje.

Zadružni zakon, zakon o zemljišnim zajednicama, zakon o komasaciji, urbarski i gruntovni zakon. Gruntovni red, zakon o sastavku novih gruntovnih uložaka i naredbe k izvedbi tih zakona. Zakoni i propisi o izvlastbi. Propisi o sastavku i evidenciji katastra.

14. Narodno gospodarstvo.

Pojmovi nacionalne ekonomije i njezin historijski razvitak. Produkcija dobara prirodom, kapitalom, radom i poduzećem i njihovo unapređjivanje.

Promet dobara. Cijena i zakoni njenoga stvaranja, mjere, vage, novac, vjeresija. Trgovina i prometilâ, i njihovo unapređjivanje. Konzum dobara. Dohodak, njegovi zakoni i njegova razdioba. Zemljišna renta odšteta rada. Kamati glavnice, dobit u poduzeću. Rudarstvo, ratarstvo i šumarstvo i njihovo unapređjivanje.

15. Financijska znanost.

Vrste i načela zemljišnih poreza.

§ 25. Slušači geodetskog tečaja dužni su slušati predavanja i polaziti vježbe po ovom naučnom redu:

1. semestar.

Matematika I. dio 4 sata predavanja 3 s. vježbe; 2. deskriptivna geometrija 3 sata predavanja 4 s. vježbe; 3. geodezija niža I dio 4 sata predavanja 8 s. vježbe; 4. eksperimentalna fizika 3 sata predavanja 2 s. vježbe; 5. tlocrtno risanje 6 s. vježbe. Ukupno 14 sati predavanja 23 s. vježbe.

2. semestar.

6. Matematika II. dio 4 sata predavanja 3 s. vježbe; 7. deskriptivna geometrija 3 sata predavanja 4 s. vježbe; 8. geodezija niža II. dio 4 sata predavanja 8 s. vježbe; 9. optika 2 sata predavanja 1 s. vježbe; 10. tlocrtno risanje 6 s. vježbe; 11. geodetske vježbe na polju jedan dan u tjednu; 12. privatno i upravno pravo 3 sata predavanja. Ukupno 16 sati predavanja 22 s. vježbe.

3. semestar.

13. Katastralne izmjere 3 sata predavanja 4 s. vježbe; 14. sferna astronom. i viša geod. 3 sata predavanja; 15. enciklopedija gospodarstva 3 sata predavanja 2 sata vježbe; 16. narodno gospodarstvo 3 sata predavanja; 17. geodetske vježbe 6 s. vježbe; 18. enciklopedija šumarstva 2 sata predavanja. Ukupno 14 sati predavanja 12 s. vježbe.

4. semestar.

19. Sferna astronom. i viša geod. 3 sata predavanja; 20. katastralne izmjere 3 sata predavanja 4 s. vježbe; 21. zakonodjelstvo 4 sata predavanja 6 s. vježbe; 22. geodetske vježbe na polju dva dana u tjednu; 23. financijska znanost 3 sata predavanja. Ukupno 13 sati predavanja 10 s. vježbe.

§ 26. Ova naredba stupa danom oglašenja na snagu.

Rauch v. r.

Poslovni dnevnik šumar. činovnika krajiških imovnih obćina. Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove u Zagrebu izdala je na 6. listopada 1908. pod brojem

59.736 ex 1907., na sve gospodarstvene urede imovnih občina sliedeću naredbu.

Povodom predstavke predložene po gospodarstvenom uredu jedne krajiške imovne občine, u predmetu ovdašnjom naredbom od 28 srpnja 1885. broj 28.983. odredjenog supodpisivanja poslovnih dnevnika kotarskih šumara po suodgovornom lugu, a onih upravitelja gospodarstvenog ureda, po suodgovornom kotarskom šumaru na licu mjesta uredovanja, nalazi kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove. uvažujući tu predstavku, staviti izvan krieposti ovaj dio predspomenute naredbe, kojom je odredjeno, da se poslovni dnevnik, što ga šumski činovnici krajiških imovnih občina imadu voditi za svako obavljenno službovanje, imade svaki dan nakon obavljenog odnosnog putovanja na licu mjesta potvrditi još po odnosnom suodgovornom lugu, a dnevnik upravitelja gospodarstvenog ureda po dotičnom suodgovornom kotarskom šumaru, te odrediti sliedeće:

Pošto je upravitelj gospodarstvenog ureda, koji nadzire unutarnje i vanjsko službovno poslovanje u celom području imovne občine, za isto u prvom redu odgovaran, to imade u buduće on prosuditi i potvrditi potrebu obavljenog službenog putovanja, te na svakom poslovnom dnevniku šumarskih činovnika staviti vlastoručnim podpisom i uredskim pečatom providjenu zaporku sliedećeg sadržaja:

»Potreba obavljenog putovanja i zaračunano vrijeme te noćenje izvan uredovnog sjedišta dne . . . . . 19 . . ovim se potvrđuje.«

Za točno obredjenje poslovnih dnevnika odgovorni su upravitelj i protustavnik gospodarstvenog ureda.

U poslovnom dnevniku, koji se ima sastavljati prema priležćem obrazcu, ima se uz dan kada je obavljeno vanjsko službovno poslovanje naznačiti put, kojim se je putovalo, šumski prediel i broj sreza, zatim obavljeno poslovanje, a kod doznačivanja ili premjerbe i brojevi šumskih doznačnicah, nadalje mjesto u kojem se je noćilo izvan uredovnog sjedišta, koja se potonja okolnost ima iztaknuti i u odnosnoj rubrici, napokon prevaljena udaljenost u kilometrima od uredovnog sjedišta do mjesta poslovanja i obratno.

O čemu se gospodazstveni ured obavješćuje sa dodatkom, da je ova naredba dostavljena i ovovladnom računarskom uredu znanja i ravnanja radi.

Povodom utoka gospodarstvenoga ureda petrovaradinske imovne občine preinačuje se drugostepena odluka upravnoga odbora od 16. ožujka 1908. broj 905., te se potvrđuje odluka gospodarstvenoga ureda od 3. prosinca 1907. broj 3511. iz sljedećih razloga:

Za krajiške župnike, koji ne dobivaju ogrijevna drva kao lukno od svojih župljana, već od imovne občine, točno je određena kompetencija na tom drvu i to u količini, da župniku dostaje za potrebe kućanstva i gospodarstva. Ako su dakle pored matične crkvene občine, ili ispravnije župne nadarbine, u pravoužitnički kataster imovne općine unesene takodjer i njezine filijalne crkve ili kapele, nema to utjecaja na dotaciju župnika, već se odnosi samo na potrebe dotične filijalne crkve. Te su potrebe u pravilu samo gradjevne, pošto župnik u filijali ne stanuje, pa ondje niti nema stanbene zgrade, za koju bi trebalo ogrijevnih drva. U koliko župnik, boraveći u filijali radi duhovnoga posla, treba loženu sobu, a ta mu ne bi bila po filijalistima već osigurana, mogao bi titulo ovlaštenništva ove filijalne crkve tražiti od imovne občine za tu svrhu potrebna drva.

Z—ski župnik priznaje, da nije nigda dobivao ogrijevno drvo kao lukno. On drvo ne dobiva niti od imovne občine, jer glasom izvješća gospodarstvenoga ureda petrovaradinske imovne občine u M. od 28. lipnja 1907. broj 858. grad Z. ne spada u pravoužitnička mjesta. Nu kad bi Z—ski župnik i dobivao ogrijevno drvo od imovne občine, to na stvari ne bi ništa mjenjalo s obzirom na razloženi odnošaj pravoužitničkoga prava filijalnih crkvi prema župniku.

U nazočnom slučaju župnik tvrdi, da zalazeći po duhovnom poslu u filijalu S. ondje treba loženu sobu. No kako iz spisa proizlazi, takovu mu sobu po običaju davaju sami njegovi S—ski filijalisti, pa ne ima potrebe da župnik u to ime traži od imovne općine vršenje njezine dužnosti.

U Mjesečniku p. d. priobćio Fr. Haladi.

Počinja se niština, kada preduzme očevid općinski odbor za uređenje prolaza, koji se sastoji samo iz dvaju članova.

Gradsko poglavarstvo u P. presudom od 16. prosinca 1907. broj 4517. izreklo je, da imade M. Č. dozvoliti, da se za česticu kat. br. 3218/2 odredi nužni prolaz kolnik, koji se imade upriličiti preko čestice kat. broj 3218/1 tako, da će se spojiti;

sa javnim putem, s razloga, jer da je očevitom općinskog odbora za uredjenje prolaza od 11. rujna 1907. ustanovljeno, da kat. čestica broj 3218/2 nema putnu svezu sa javnim putem, a da je takovom najprikladnija sveza preko čestice 3218/1.

Priziv M. Č odbio je upravni odbor županije Z. presudom od 16. svibnja 1908. broj 8114.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, presudom od 14. srpnja 1908. broj III/D 1237/2. ukinula je obje presude nižih molba sa čitavim postupkom s razloga ništine, jer je očevid od 11. rujna 1907. obavljen sudjelovanjem dvojice članova općinskog odbora za uredjenje prolaza, proti jasnim ustanovama alineje 1, 2 i 6. §. 13. zakona od 6. travnja 1906. o nužn'm prolazima, po kojim se taj odbor sastoji iz triju članova, ter je pravovaljano uredovanje samo ono, koje takav odbor od trojice članova preduzima.

Podjedno je određeno, da se imade iznovice u stvari postupati samo, ako takav zahtjev stavljen bude po stranci na to ovlaštenoj, pošto nije stranka potpisala zapisnik od 29. kolovoza 1907., koji sadrži zahtjev, da se provede postupak po ustanovama zakona o nužnim prolazima.

U Mjesečniku p. d. priobćio
Guido Špigelski, kr. kot. predstojnik.

Promet i trgovina.

Predlog glede saziva enquete radi prodaje hrastovoga drva.
Predsjedništvo hrv.-slav. šumarskoga društva je dne 30. listopada t. g. pod brojem 130., kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljskoj vladi, odjelu za unutarnje poslove, stavilo sljedeći predlog:

Na svjetskom tržištu opažaju se već drugu godinu u prometu sa hrastovim drvom vrlo nepovoljne prilike. Kako se iz neklih šumsko-trgovačkih listova (Continentale Holzzeitung i Ungarischer Holzhändler) razabrati može, ležao bi razlog tomu u posljedicama financijalne krize, koja je pri koncu g. 1906. bila nastupila u Americi, pak je na evropejskom trgu ostavila nepovoljne tragove, koji se još i danas osjećaju.

Što se uaročito tiče trgovine sa hrastovim drvom, pišu spomenuti listovi, da je zastoj u prodji hrastovine nastupio s toga razloga, što su u Njemačkoj skoro posve zapele razne gradnje, koje su prije u veliko trošile hrastovo drvo. Malo se

pako gradi u Njemačkoj s toga, što se je nakon novčane krize teško mogao pribaviti gradjevni kredit i novac kod hipotekarnih inštituta u Njemačkoj i to opet s razloga, jer dotični novčani zavodi nisu mogli staviti u promet svoje papire (založnice) radi pomanjkanja kupaca, pošto je u obće usljed novčane krize nastupilo bilo nepovjerenje u kupovanje i vrijednost dotičnih papira. Posljedica malaksalog gradjevnog poduzetništva bila je ta, da je na drvarskim skladištima ostalo nakrcano mnogo robe hrastove, djelom izradjene, a djelom još i neizradjene. Usljed toga proricali su rečeni stručni listovi, da će se u ovojesenskoj prodajnoj campagni u Hrvatskoj i Slavoniji, po svoj prilici prodati samo najbolje hrastove šume, gdje je drvo sposobno za fourniere i za gradnju vagona, jer je za tu vrst drva potražba nešto veća, ali su primjetili, da će prodaja i takovih hrastovih šuma uspjeti samo onda, ako njihova prociena, odnosno šumska pristojba nebude previsoka.

Ovo proricanje potvrdila je prodaja hrastovine u šumama brodske i. o. od 22. rujna 1908., jer su doista na toj dražbi prodane sve bolje čestice uz primjerenu procienu, a dobiveno je prosječno 13% iznad procjene.

Kasnije dražbe hrastovih stabala, koje je bila oglasila krajiška investicionalna zaklada, kr. drž. šumski erar, petrovaradinska i. o., grad Petrinja, i pl. občina Turopolje ostale su posve bez uspjeha, jer nije bila stavljena niti jedna ponuda. Na dražbi hrastovih stabala križevačke im. občine prodana je tek jedna manja čestica, a kod dražbe hrastova grada Koprivnice stavljene su ponude daleko izpod procjene dotičnih stabala.

Sve ove dražbe ostale su bez uspjeha navodno s toga, jer je prociena dotičnih stabala bila previsoka i upriličena prema cijenama, koje su polučene na dražbama sličnih stabala g. 1904. i 1905.

U koliko se saznaje većina navedenih šumoposjednika neće više ove godine razpisivati dražbe za svoja neprodana hrastova stabla, te namjerava počekati dok se prilike na svjetskom drvarskom tržištu poprave, nadajući se pri tom, da će se time opet podići ciena hrastovine na onu visinu, koja se je u prijašnjim godinama na dražbi stabala polučivala.

Tomu mnijenju šumoposjednika i šumskih uprava, prigo-varaju intoresovani krugovi naših šumskih trgovaca i proriču, da će naša drvarska trgovina, naročito u hrastovom drvu posve propasti, ako šumoposjednici na tom svojem stanovištu ustraju.

Sa strane šumskih trgovaca iznose se ovi razlozi.

U sjevernoj Americi, južnoj Rusiji, u Perziji pak i tja u Japanu, pojavile su se upravo sada veće trgovačke tvrdke, koje svoju hrastovu robu iznose na evropejsko tržište i nastoje, da ga posve osvoje i iztisnu sa tržišta hrvatsku, odnosno slavonsku hrastovinu, — kako te tvrdke u neznatnu šumsku pristojbu hrastovo drvo kupuju, mogu ga one uz povoljne transportne troškove i jeftinije na tržište iznieti, nego li kupci naše hrastovine, koju su razmjerno skupo platili. Akoprem je strano hrastovo drvo kvalitativno manje vrijedno nego naše, to se po izjavi drvotržaca ipak konzum polagano na to drvo priučava, a kako je ono znatno jeftinije, postoji bojazan, da će se konzum na njega priučiti tako, da će naša hrastovina biti sa tržišta posve iztisnuta. Dogodi li se pako to, tad je u Hrvatskoj i Slavoniji šumska trgovina sa hrastovim drvom posve uništena, jer će se morati računati samo sa vlastitim domaćim konzumom.

Povodom toga mniju naši domaći drvotržci, da bi šumoposjednici u Hrvatskoj i Slavoniji trebali iznositi na prodaju svoje hrastove šume uz snižene cijene, koje bi drvotržcima omogućile, da se mogu na svojem dosadanjem tržištu upustiti u konkurenciju sa stranom lošijom, ali znatno jeftinijom hrastovom robom.

Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo, premda uvjereno, da sve ove okolnosti nisu umakle budnom oku visoke kr. zem. vlade, časti se ovim ipak upozoriti visoku kr. zem. vladu na ovu važnu činjenicu, buduć trgovina sa drvom sačinjava glavnu aktivnu bilancu u cijeloj trgovini Hrvatske i Slavonije. A kako je hrv.-slav. šumarsko društvo po svojim pravilima zvano, da u obće nastoji promicati šumarske prilike u domovini, kao i one svojih članova, među koje spadaju i šumoposjednici i šumski trgovci, to se podpisano predsjedništvo časti ovim staviti visokoj kr. zem. vladi predlog, neka bi izvoljela u što kraće vrijeme sazvati enquetu svih pri tom interesovanih krugova, koja bi imala to pitanje temeljito pretrasti i dati odlučni pravac našoj budućoj šumskoj trgovini.

Po mnienju podpisanog predsjedništva trebalo bi na toj konferenciji naročito odlučiti o tom :

1. da li je opravdan navod šumskih trgovaca, da strana konkurencija hrastovine postoji u tolikoj mjeri, da ona prieti uništenjem našoj hrastovini na evropskom tržištu?

2. da li je opravdano, da šumski posjednici još sveudilj drže visoko procienu svojih hrastovih šuma, što ih iznose na prodaju?

3. da li je opravdano, da se posve sistira dražba onih objekta, kod kojih dražba uspjeta nije, ili bi možda bilo nužno, da se ti objekti iznesu na dražbu, ali uz tako sniženu cieniu, da ih trgovci kupiti i svojom robom stranoj hrastovini konkurirati mogu?

4. da li je opravdano, da se šumoposjednicima dozvoljava prodaja hrastovine i putem prehvata na priходу šuma, ili bi možda uputnije bilo takove prodaje u obće nedozvoliti, dok se nepoboljšaju konjunktura na drvnom tržištu?

Različite viesti.

Izkaz o uplaćenoj članarini p. n. gg. članova I. razreda, počam od 21. rujna do uključivo 31. listopada g. 1908.*

Barišić Pavle 60 kruna, Benaković Josip 55 kruna, Begna Hinko 10 kruna, Budiselić Mijo 10 kruna, Blažić Dinko 5 kruna, Bauer Vjekoslav 20 kruna, Begna Antun 2 krune upisnine, Brauzil Makso 2 krune 50 fil., Bubanj Vjekoslav 15 kruna.

Čop Andrija 20 kruna.

Demetrović Gjuro 80 kruna, Dremil Oskar 20 kruna, Deml Slavoljub 10 kruna, Dmitrović Radivoj 15 kruna.

Frkić Stjepan 10 kruna.

Grünwald Josip Zagreb 10 kruna, Grünwald Josip Varaždin 5 kruna, Grozdanić Milan 50 kruna, Gržeta Nikola 10 kruna, Grlić Gjoko 5 kruna.

Haydu Rudolf 2 krune 50 fil., Hohoss Ivan 2 krune 50 fil.

Jovanovac Antun 10 kruna, Janušek Stjepan 2 krune 50 fil.

Kranjc Božo 10 kruna, Kovačević Gavro 20 kruna, Krišković Mijo 10 kruna, Krček Izidor 3 kruna, Kayser pl. Aleksander 2 krune 50 fil. Kundrat Emil 2 krune 50 fil.

Lajer pl. Šandor 5 kruna, Lončarić Andrija 20 kruna, Lahner Dragutin 2 krune 50 fil.

Markić Mihovil 10 kruna i 2 krune upisnine, Medvedović Mato 20 kruna, Milutinović Savo 20 kruna, Mark Ante 20 kruna, Matičević Makso 10 kruna, Milković Ivan 20 kruna, Maksić Ratislav 10 kruna, Marton Gjuro 2 krune 50 fil., Masztics Gustav 2 krune 50 fil.

* Vidi izkaze u br. 5. i 10 o. l. g. 1908.

Ostoić Dušan 20 kruna.

Peičić Obrad 20 kruna, Perušić Andrija 15 kruna, Petračić Andrija 24 krune, Pleša Nikola 1 krunu, Polaček Dragutin 10 kruna i 2 krune upisnine.

Rukavina Josip 30 kruna, Renner Ante 30 kruna, Rukavina pl. Rude 10 kruna, Ružička August 2 krune 50 fil., Rozmanith Albert 2 krune 50 fil.

Stipčić Filip 10 kruna, Schmidinger Rikard 10 kruna, Stanojević Pavle 50 kruna, Sinković Josip 10 kruna, Šimić Stjepan 20 kruna, Stanisavljević Krešimir 10 kruna i 2 krune upisnine, Szentgyörgyi Ljudevit 10 kruna, Steller Slavoljub 2 krune 50 fil., Stromszky Ladislav 2 krune 50 fil., Simonffy Akos 2 krune 50 fil.

Tvrđony Emil 2 krune 50 fil., Thuransky pl. Bela 2 krune 50 fil.

Vlahović Ilija 20 kruna, Vasiljević Vladimir 2 krune 50 fil.

Zajc pl. Carmelo 12 kruna. Sveukupno 960 kruna 50 fil.

Državni izpit za samostalno vodjenje šumske uprave održan je u razdoblju od 26. listopada do uključivo 2. studena t. g. kod kr. hrv. slav. dalm. zemaljske vlade. odjela za unutarnje poslove u Zagrebu. Izpitu podvrglo se je 8 kandidata i to gg: Vilko Vidmar šumar. vježbenik imovne občine gradiške, Pajo Popović kr. šumar. vježbenik u Vrbovskom, Nikola Gržeta šumar. vježbenik imov. občine gurgjuvačke, Arnold Gerstmann kr. šum. vježbenik u Zagrebu, Petar Rohr vlastel. šumar. pristav u Našicama. Milan Trivanović bivši crnogorski šumar, dr. Aleksander Ugrenović kr. šumar. vježbenik u Slatini i Nikola Stivičević kr. šumar. vježbenik u Kutini, svi absolventi kr. šumar. akademije u Zagrebu.

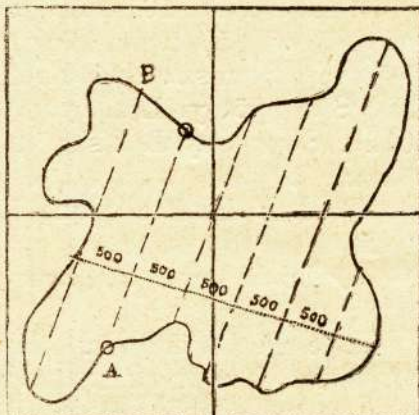
Ponajprije imali su kandidati u dva dana izraditi po tri klauzurne radnje, nakon česa je bio ustmeni izpit u dvorani i u šumi u zagrebskoj okolici.

Izpit obavljen je pod predsjedanjem g. kr. vlad. odsječnog savjetnika iz zem. šumar. izvjestitelja Roberta Fishbacha, a kao izpitni povjerenici su fungirali gg.: Andrija Borošić kr. zem. šumar. nadzornik I. raz., Ivan Partaš profesor kr. šumarske akademije i Dragutin Trötzer nadšumar-upravitelj šuma nadbiskupije zagrebačke, potomji podjedno i kao perovodja. Trojica kandidata položili su izpit sa veoma dobrim,

a trojica sa dovoljnim uspjehom, dočim će dvojica imati u sljedećem roku izpit opetovati iz jednoga, odnosno dva predmeta.

Pitanja za klauzurne radnje bijahu I. dan sljedeća:

1. Iz geodezije: U šumskom predjelu, koji se proteže kroz 4 katastralne mape, ima se u gospodarstvene svrhe izkolčiti više usporednih prosjeka u međusobnom razmaku oo 500 m. Smjer ovih prosjeka određuju točke A. i B. Za iskolčenje zasnovanih prosjeka ne mogu se upotrebiti katastralne mape, već se mora ciela geodetska radnja na polju obaviti samostalno. Pravac A. B. koji određuje smjer prosjeka ima se iskolčiti točno sa teodolitom, dočim se za ostale može upotriebiti eventualno i busola ili busolni teodolit.

Opišite rad na polju i mapovanje iskolčenih prosjeka u katastralne mape.

2. Iz računanja vrijednosti šuma: Zbog izgradnje njeke šumske ceste morala se je posjeći njeka 60 godina stara smrekova sastojina, na koju bi inače za 30 godina došao red da se posječe; nakon 30 godina dala bi ona sječivi prihod od 200 m³, od toga 40% trupaca za pilane m³ po 6 K, 30% slabije gradje m³ po 4 K. i 20 % ogrieva m³ po 1 K. 60 fl. — ostalo neunovčivo, osim toga izvadilo bi se nakon 10 godina — računajući od danas 35 m³ vrijednih 80. K; današnja vrijednost zalihe po rali iznosi 260 K. Može li se koja odšteta tražiti za tu raniju sječju uz pretpostavu, da će drvo ostati vlasniku šume, a da glavnice rentiraju sa 2½%. B = 100 K., v = 2 K. po rali.

3) Iz uzgoja šuma: Što znate o uzgoja hrastovih šuma sa visokom obhodnjom u čistim, a što u mješovitim sastojinama, koje se vrsti drveća preporučuju u toj smjesi uzgajati, kako se iste u pojedinom razdoblju starosti međusobno slažu i odnašaju, odnosno na što sve imade šumar kod uzgoja takovih sastojina u pojedinom razdoblju uzeti obzir?

II. dan sljedeća:

1) Iz uređjena šuma: Njeki šumski kompleks sastoji od sljedećih sastojina:

a) 150 rali	15 god.	branjevine,	obrast 0·7	} Hrastova šuma spada po Feismantlu u V. stoj. razred, ima tomu razredu i obrastu odgovarajuću drvenu grotnadu.
b) 100 rali	40 god.	sastojina	obrast 0·8	
c) 60 rali	60 god.	sastojina	obrast 0·7	
d) 300 rali	110 god.	sastojina	obrast 0·6	
e) 80 rali	150 god.	sastojina	obrast 0·4	

Ovu šumu imadete urediti za strogo godišnje potrajno gospodarenje kao jednu gospodarstvenu jedinicu po onim propisima, koji vriede za onu šumsku upravu, kod koje službujete. Ne imate li takovih osobitih propisa, odaberite sami najshodniju metodu.. Naročito imate izkazati prihod za I. desedgodišnje razdoblje i svaku godinu toga razdoblja, opisati u kratko bitnost izabrane metode gledom na izračunavanje prihoda (etata) i dielove iz kojih bi se gospodarstvena osnova sastojati morala.

2. Iz č u v a n j a š u m a: Kojimi svesredstvi i načini uzgoja možemo sastojine očuvati od smrzavanja i oštećivanja od mraza u obće?

3) Iz u p o r a b e š u m a: Navedite glavne vrsti drveća vašeg područja, u kojem službujete ili ste službovali. — Navedite u što se dotično drvo izradjuje i opišite u glavnom način izradbe. U slučaju da se proizvod iz dotičnog područja izvozi, navedite krajeve tuzemstva i inozemstva kuda se izvozi. Naznačite po kojoj se jedinici proizvod unovčuje i navedite jediničnu cieniu proizvoda na najbližemu mjestu tovarišta.

Naučno putovanje. Na predlog šumarskoga odsjeka kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade blagoizvolio je preuzvišeni g. ban na naučno putovanje izaslati kr. zem. šumar. nadzornika Stevana Petrovića i kr. župan. šumar. nadzornika Bogoslava Kosovića. To putovanje trajalo je cieli mjesec listopad, te se protezalo na Kranjsku, Istru, Korušku, Tirolsku, Švicarsku i Dalmaciju, a glavna svrha mu je bila upoznati i proučiti zakone i naredbe rečenih zemalja glede pošumljenje kraša, zagradjivanja bujica te držanja koza, te osvjedočiti se o faktičnim uspjesima, koji su polučeni u tim granama šumarstva u spomenutim zemljama.

Pošto su spomenuti izaslanici od strane kr. zem. vlade bili preporučeni oblastima i uredima rečenih zemalja, to nema dvojbe da su došli u doticaj sa najboljima šumarskima stručnjacima navedenih zemalja, te da su imali prilike o svemu što ih je zanimati moglo, najtočnije obavjestiti se.

Nadamo se stoga opravdano da su naši izaslanici u znatnoj mjeri obogatili svoje znanje, te da će primjeniv ga na naše odnošaje, u veliko koristiti svojoj domovini, a naročito pripomoći da se već jednom definitivno i na uhar naroda i domovine rieše toli važna dva pitanja, kao što je pošumljenje kraša i paša koza.

Šumski požari. Usled dugotrajne ovogodišnje suše bilo je ove godine nerazmjerno puno šumskih požara, a naročito ih je mnogo bilo u gornjoj Krajini, gdje su većim dielom četinjave šume.

Priobćujemo ovdje izkaz o tim požarima, koji su se god. 1908. dogodili u šumama područje kr. šumskoga ureda na Sušaku, te tom prigodom podjedno molimo i ostale šumske uprave, da nam izvole takove izkaze dogodice priposlati radi priobćenja u ovom listu.

I z k a z

šumskih požara godine 1908. u području kr. šumarskog ureda na Sušaku.

Tekući broj	P o ž a r j e b i o								Šteta prouzročena požarom	Opazka		
	u području šumarije	u šumskom predjelu	sastojini		na koliko mjesta kakav	na površini od						
			vrst drveća	doba godina kada								
											na	od
								K	f.			
1	Krasno	Sjekovod IV.	jelovo i bukovo	150	2	4 800	325	—	Opaljena stabla			
2	Ljeskovac	Sjekovod I.—IX.	"	150	25	57 80 ⁰	1000	—	isto			
3	Košinj	Sjekovod II	"	150	1	2	—	—	216 pr. metri izrađenih ogrievnih drva			
4	Gospić	Srez 6 i 14	bukovo	90	7	1100	—	700				
5	Karlobag	Srez 3	"	40	5	5	—	—				
		Srez 4, 5, 8 i 11	"	60	11	160	—	—				
		Srez 9	"	100	1	1	—	—				
6	Udbina	Srez 35, 39 i 40	bukovo i jelovo	90	12	148	—	300	Opaljena stabla			
Ukupno				—	—	1478	—	2325	—			

Društvo privatnih gospodarskih i šumarskih činovnika. U sjednici, koja je obdržavana dne 28. rujna t. g. pod predsjedanjem predsjednika Gjura pl. Ilića, a u prisuću članova odbora Andrije Gettwerta, Vinka Dečaka, Rudolfa Marakovića, Huga Kopfa, dra. Franje Poljaka i Mladena Vukmira, ter društvenoga člana Otona Navratila, kao izaslanika činovnika vlastelinstva u Dolnjem Miholjcu, obavljena je konačna redakcija zakonske osnove o uređenju pravnih odnošaja izmedju gospodara, ter gospodarskih i šumarskih činovnika. Preradjena zakonska osnova

predložiti će se nadležnim faktorima odmah, čim naše zakonodavno tijelo opet svoje djelovanje započelo bude.

Spomenuto društvo radi na tom, da po mogućnosti već početkom buduće godine izda šematizam gospodarskih i šumarskih činovnika. Podatci se jur skupljaju.

Geološke karte. Troškom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove, izašla je po kr. ug. dvorskom savjetniku i javnom redovitom sveučilištnom profesoru dr. D. Gorjanović-Krambergeru izradjene i tumačećim tekstom providjene geološke karte predjela Daruvar zona 23., col. XVI. karte ces. i kr. vojno-geografskoga zavoda u Beču.

Ova karta, kao i one, koje su već prije izašle, i to predjela:

1. Ptuj—Vinica,
2. Rogatac—Kozje,
3. Krapina—Zlatac,
4. Kloštar—Moslavina, i

5. Zagreb, dobivaju se uz cieniu od 6 K po komadu zajedno sa tekstom kod ravnateljstva pomoćnih ureda kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove.

Iz kr. šumarske akademije u Zagrebu. U zimskom semestru naukovne godine 1908./9. upisano je u kr. šumar. akademiju u Zagrebu u svemu 34. redovita slušača i to: u I. tečaj 16, u II. tečaj 7, a u III. tečaj 11.

Kako je na spomenutoj akademiji početkom naukovne godine 1907./8. uvedeno 4 godišnje naukovanje i to tako, da su po novoj naučnoj osnovi imali predavanje slušati ne samo slušači I. nego i II. tečaja, to ove godine još nije aktiviran IV. tečaj. te s toga ove naukovne godine ne bude niti jedan slušač absolvirao akademiju.

Nova, g. 1907. u kriepost uvedena naučna osnova kod 4-godišnjeg naukovanja na kr. šumarskoj akademiji prislonjenoj uz filozofski fakultet kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu je sljedeća:

U polugodištu I. Matematika I. 4 sata predavanja, 3 sata vježbe. Experimentalna fizika 3 sata predavanja. Anorganska kemija 4 sata predavanja, 5 sata vježbe. Mineralogija i petrografija 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Narodno gospodarstvo 4 sata predavanja. Počela opisnoga mjerstva 3 sata predavanja, 4 sata vježbe. Ukupno 21 sat predavanja, 14 sati vježbe.

U polugodištu II. Matematika II. 4 sata predavanja, 3 sata vježbe. Deskriptiv. geometrija i kon. risanje 3 sata predavanja, 4

sata vježbe. Organska kemija 4 sata predavanja, 5 sata vježbe. Geologija 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Narodno gospodarstvo 5 sata predavanja. Upravno i privatno pravo 3 sata predavanja. Ukupno 22 sata predavanja, 14 sati vježbe.

U polugodištu III. Botanika I. 4 sata predavanja, 6 sati vježbe. Šumska zoologija 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Agrikulturna i analit. kemija 2 sata predavanja, 3 sata vježbe. Klimatologija 3 sata predavanja. Geodezija I. 4 sata predavanja, 4 sata vježbe. Tehnička i gradjevna mehanika 2 sata predavanja, 4 sata vježbe. Šumsko strojarstvo 3 sata predavanja. Računoslovje 5 sata predavanja. Ukupno 26 sati predavanja, 19 sati vježbe.

U polugodištu IV. Botanika II. 6 sata predavanja, 6 sati vježbe. Tloznanstvo 2 sata predavanja, 3 sati vježbe. Dendrometrija 5 sati predavanja, 8 sati vježbe. Trgovačko i mjenbeno pravo 4 sata predavanja. Geodazija II. 4 sata predavanja, 4 sata vježbe. Entomologija 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Ukupno 24 sata predavanja, 23 sata vježbe.

U polugodištu V. Uzgoj šuma 3 sata predavanja. Računanje vrijednosti šuma 3 sata predavanje, 2 sata vježbe. Uredjenje šuma I. 4 sata predavanje, 4 sata vježbe. Graditeljstvo I. 4 sata predavanje, 4 sata vježbe. Vodo- i mostogradnje 3 sata predavanja 4 sata vježbe. Tlocrtno (tehničko) risanje 6 sati vježbe. Šumska uprava i statistika 3 sata predavanja. Anatomija i fiziologija šum. drva 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Ukupno 22 sata predavanja, 22 sata vježbe.

U polugodištu VI. Uzgoj šuma 3 sata predavanja, 8 sati vježbe. Uredjenje šuma II. 4 sata predavanja, 8 sati vježbe. Graditeljstvo II. 4 sata predavanja, 5 sati vježbe. Gradnja cesta i željeznica 3 sata predavanja, 4 sata vježbe. Bolesti bilja 2 sata predavanja. Voćarstvo i vinogradarstvo 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Kulturna tehnika i regulacija vodotoka 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Ukupno 20 sati predavanja, 29 sati vježbe.

U polugodištu VII. Čuvanje šuma 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Praktična elektrotehnika 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Ratarstvo i livadarstvo 4 sata predavanja, 2 sata vježbe. Uporaba šuma i meh. tehnologija 5 sati predavanja, 4 sata vježbe. Šumska otpremna sredstva 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Trgovina sa drvom 2 sata predavanja. Melioracija tla, kultura livada i pašnjaka 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Prva pomoć kod nezgoda 1 sat predavanja. Ukupno 23 sata predavanja, 14 sati vježbe.

U polugodištu VIII. Ribarstvo 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Lovstvo i oružarstvo 3 sata predavanja. Strijeljanje 8 sati vježbe. Šumska tehnologija kemijska 4 sata predavanja, 8 sata vježbe. Šumska otpremna sredstva 3 sata predavanja, 2 sata vježbe. Praktična uporaba 1 sat predavanja. Šumski zakoni 3 sata predavanja. Šumarski pokusi 4 sata vježbe. Bujičarstvo 2 sata predavanja, 2 sata vježbe. Ukupno 18 sata predavanja, 26 sata vježbe.

Klub hrvatskih šumarskih akademičara u Zagrebu, izabrao je na svojoj VI. redovitoj glavnoj skupštini, održanoj 19. studenoga o. g., za školsku godinu 1908./9. ovaj odbor: Predsjednik: Štefović Josip; tajnik: Turkalj Vladimir; blagajnik: Maruzzi Ivan; odbornici: Pećina Mihovil i Erbežnik Vladimir; odbor. zamjenici: Premužić Andrej i Kovačević Petar; knjižničar: Škrlić Petar; revizori: Kostov Atanas, Balić Ivan i Stanković Božidar.

Viesti iz c. kr. visoke škole za kulturu tla u Beču. Za školsku godinu 1908./9. izabran je rektorom r. j. profesor dipl. for. Julius Marchet, koji je svečano inauguriran na 27. listopada t. g., te tom prigodom razpravio temu: Uloga šumarstva u gospodarstvu i u tehnici Austrije.

Na toj školi, u kojoj je ove godine upisano preko 1000 slušatelja, držati će se u zimskom semestru rečene godine sljedeća predavanja.

I. Obći predmeti. Profesor Dr. O. Simony: viša matematika I. dio, matematički repetitorij. — Prof. J. Lizner: meteorologija i klimatologija. — Prof. Dr. Zeisel: obća kemija I. dio, kemija bilinske izmjene tvari. — Prof. M. pl. Schmidt: kvantitativna kemijska analiza sa osobitim obzirom na agro-kemijska iztraživanja. — Prof. Dr. Koch: mineralogija i petrografija. — Prof. Dr. K. Wilhelm: obća botanika I. dio, uputa za botanička iztraživanja za vještije. — Dvorski savjetnik Dr. H. vitez Schullern: nacionalna ekonomija I. i III. dio. Dvorski savjetnik Dr. E. Seidler: upravno zakonodjelstvo. Prof. J. Rezek: obće strojarstvo. — Docent Dr. K. Hoffmeister: agrarna i šumska politika. Docent Dr. J. vitez Bauer: agrarno financijsko pravo I. dio, carinska pitanja gospodarstva i šumarstva. — Dvor. savjetnik prof. A. Ölwein: regulacija vodotoka i izrabljivanje vodenih sila. — Docent prof. A. Grau: elektrotehnika. — Docent prof. Dr. Hans Rabel: razvitak zarezništva. — Docent Dr. Milan J. Štritar: elementi teoretičke ke-

mije. — Docent Dr. R. Fanto: izabrana poglavlja iz nauke o živežu. — Doc. Dr. F. Kossmat: repetitorij iz geologije i mineralogije. — Hon. doc. Dr. W. Bersch: kultura tresetišta i uporaba treseta. — Lektor H. Adam: franceski jezik i literatura. — Lektor M. Thorp: engleski jezik i literatura. — Lektor M. Tomassi: talijanski jezik i literatura. — Lektor T. Menčík: česki jezik. — Lektor prof. J. Schiff: stenografija. — Nepopunjeno: agrarske operacije, zemljarski kataster.

II. Šumarski predmeti. Prof. Dr. O. Simony: fizika i mehanika I. dio. — Prof. T. Tapla: opisno mjerstvo i konstruktivne vježbe k njemu, niža geodezija i geodetički praktikum, tlocrtno risanje. — Doc. c. kr. nadnadz. E. Engel: viša geodesija. — Hon. doc. H. Daub: Obće graditeljstvo. — Prof. Dr. K. Wilhelm: anatomija drva, botaničke vježbe. — Doc. Dr. L. Lorenc vitez Liburnau: zoologija. — Prof. Dr. A. Cieslar: uvod u nauku šumarstva, sadjenje i gojenje šuma, uporaba šuma, vježbe u šumskom vrtu, šumarske exkurzije, laboratorijske vježbe iz sadjenja i gojenja šuma. — Dr. gradj. nadsavj. prof. L. Tiefenbacher: grafostatika. — Prof. F. Wachtel: čuvanje šuma. — Prof. L. Hecke: patologija biljina za šumare. — Dvor. savjet prof. Dr. A. vitez Guttenberg: uređenje šuma, računanje vrijednosti šuma i šumska statika. — Prof. J. Marchet: obće graditeljstvo i gradnja cesta i željeznica sa vježbama. — Doc. dvor. savj. prof. F. Wang: zagradjivanje bujica sa konstruktivnim vježbama, photogrametrija. — Hon. doc. c. i kr. dvor. tajnik D. Leeder: Lovstvo. — Doc. Dr. vit. Gerl: ribarstvo. — Hon. doc. Dr. J. Olschowy: enciklopedija gospodarstva. — Učitelj R. Boeck: tehničko prostoručno risanje i akvarelno slikanje. — Nepopunjeno: gradjansko, trgovačko i mjenbeno prao.

Dražba stabala.

Na 14. listopada obdržavana je bila prodaja stabala iz šuma investicionalne zaklade. Na prodaju bilo je iznešeno 6 šumskih skupina hrastovoga drva u ukupnoj procijenbenoj vrijednosti od K 2.241.915 i 3 skupine bijelog drva u ukupnoj procijenbenoj vrijednosti od K 203.205. Sudjelovanje kod dražbe bilo je vrlo slabo. Prodane su samo spomenute 3 skupine bijelog drva i to: Sočna br. 5., sječina br. I., koju je dostao Moritz Drach jun. iz Beča za K 100.000 prema procijenbenoj svoti

od K 99.022; Sočne broj 5, sjećine br. II., koja je dostao takodjer Moritz Drach jun. iz Beča za K. 83.400 prema procjenbenoj svoti od K. 83.276; Krnić br. 2, sjećine br. II., koju je dostao Lord et Comp. iz Budimpešte za K. 21.370 prema procjenbenoj svoti od K; 21.907. Za prodane čestice dobiveno je dakle samo za K. 1565 više, nego im je iznosila procjenbena vrijednost.

Na dne 6. listopada obdržavana je dražbena prodaja od 9507 hrastovih stabala iz šuma grada Koprivnice bez naznake izklične cijene.

Ponude su stigle: Holzindustrie Aktien-Gesellschaft u Beču na iznos od 303.000 K., S. Benedik i sin iz Zagreba na iznos od 522.000 K.; Filipa Deutscha sinovi iz Zagreba na iznos od 531.000 K i Našičke Neuschlossove tvornice tanina i paropila d. d. u Sušini—Gjurdjenovcu na iznos od 536.000 K.

Kod dražbene prodaje stabala iz šuma brodske imovne občine, koja je bila na 22. rujna t. g. kod gospodarstvenoga ureda rečene imovne občine u Vinkovcima, prihvaćene su sljedeće ponude:

1. M. Gotthardi-a iz Zagreba za šumu »Glovac« na iznos od 60.100 K prema procjenbenoj vrijednosti od 57.269 K;

2. Milana Prpića iz Vrpolja za šumu »Orljak« na iznos od 86.900 K prema izkličnoj cijeni od 85.674 K;

3. Moritza Drach-a jun. iz Beča za šumu »Banovdol« na iznos od 90.393 K. prema izkličnoj cijeni od 79.994 K;

4. Filipa Deutscha sinovi iz Zagreba za šumu »Lušćić« na iznos od 89.009 K. prema izkličnoj cijeni od 79.604 K.;

5. Moritza Drach-a jun. iz Beča za šumu »Zapadna Kusa« na iznos od 87.215 K. prema izkličnoj cijeni od 85.215 K;

6. S. Benedik i sin iz Zagreba za šumu »Muško Ostrovo« na iznos od 67.150 K. prema izkličnoj cijeni od 66.025 K;

7. Tvrdka »Société d'importation de chêne« u Zagrebu na šumu »Ada« na iznos od 99.400 K. prema izkličnoj cijeni od 99.356 K.

8. F. M. Eckert iz Würzburga za šumu »Boljkovo« na iznos od 131.900 K. prema izkličnoj cijeni od 110.100 K;

9. Tvrdke Mohr et Comp. za šumu »Radjenovci« na iznos od 48.603 K. prema izkličnoj cijeni od 40.623 K.

10. Tvrdke Lord et Comp. iz Budimpešte za šumu »Kragujna« na iznos od 147.288 K. prema izkličnoj cijeni od 128.077 K;

11. Tvrdke Josias Eisler i sinovi iz Vinkovaca za šumu »Ripača« na iznos od 36.701 K. prema izkličnoj cijeni od 36.387 K;

12. Tvrdke »Société d' importation de chêne« iz Zagreba
a) za šumu »Sveno« na iznos od 67.580 K. prema izklič-
noj cieni od 50.790 K;

b) za šumu »Rastovo« na iznos od 148.680 K. prema
izkličnoj cieni od 126.601 K;

c) za šumu »Radiševo« na iznos od 156.520 K. prema
izkličnoj cieni od 120.431 K;

d) za šumu »Jošava« na iznos od 212.210 K. prema
izkličnoj cieni od 188.810 K;

e) za šumu »Slavir« na iznos od 73.080 K. prema iz-
kličnoj cieni od 69.236 K;

f) za šumu »Istočne Kusare« na iznos od 225.580 K,
prema izkličnoj cieni od 205.217 K; i

g) za šumu »Čunjevci« na iznos od 348.050 K. prema
izkličnoj cieni od 282.649 K.

Šumski predjeli »Krivsko Ostrovo, Rastovica, Kunjevci,
Vrabčana, Almaš, Gradina i Dubovica« ostali su neprodani.

Dražbene prodaje stabala, koje su bile raspisane po petro-
varadinskoj i gjurgjevačkoj imovnoj občini, po kr. šumskom
uredu u Vinkovcima, po kr. kotarskim oblastima u Osieku i
Vinkovcima za stabla iz šuma nekih područnih im zemljišnih
zajednica, te po plemenitoj občini Turopolje, ostale su bile bez
uspjeha, dočim su gradiška i križevačka imovna občina njeke
sječine prodale, nu rezultat tih dražba nije nam još poznat, te
ćemo ga priobćiti u narednom broju.

Poziv za uplatu dužne članarine.

Pošto zaostala članarina gg. društvenih članova I. razreda
iznaša ogromnu svotu od 3.786 K 49 fl., to se gg. dužnici
upozoruju s jedne strane na ustanove §. 7. društvenih pravila,
po kojima se članarina ima u I. četvrtu svake godine uplatiti,
a s druge strane se umoljavaju, da koli ovogodišnje, toli i
starije dugovine svakako do 15. prosinca t. g. uplatiti izvole;
jer poslije toga roka biti će ovo predsjedništvo prisiljeno sve
dugovine utužiti.

Predsjedništvo hrvatsko-slavonskoga
šumarskoga društva.

OGLAS DRAŽBE.

Na temelju po kr. zemaljskoj vladi odobrene drvosječne osnove za godinu 1908. prodavati će se u smislu § 94. naputka C) k zakonu od 11. srpnja 1881., kod podpisane šumarije dana 21. prosinca 1908. u 10 sati prije podne na pismene ponude dolje označena stabla.

Tekući broj stavke	Drvo, koje će se prodati nalazi se u području			Vrst drva				Procijenjena vrijednost		Isključena cijena za sva stabla i u njima sadržanu u tehničke svrhe uporabu drvnu građevinu		Opaska
	šumarije	srezu broj	šumskog predjela	jela	omorika	bukva	javor obični	K	f.	K	f.	
1	Modruš br. VI.	21	Zagorska kosa	345	59	4	1	4.982	36	4.982	36	Širom sreza
2		23	Padjenovi krči	371	138	2	—	9.317	22	9.317	22	
3		24	Alilovica-Sred-njac	313	255	3	—	9.111	60	9.111	60	
4		26	Veliki Makov-nik i Makov-nik uvala	431	22	1	—	10.210	49	10.210	49	
5		27	Crni potok	428	44	21	1	9.813	70	9.813	70	
Ukupno				1.888	708	31	2	43.435	37	43.435	37	

Obćeniti dražbeni uvjeti:

1. Dražbuje se pismenima ponudama, koje moraju valjano zapečaćene gore rečenoga dana do 10 sati prije podne predane biti kod uručenoga zapisnika podpisane šumarije. — Na kasnije i brzojavno predane ponude, neće se obzir uzeti.

2. U ponudi mora ponuditelj točno naznačiti, na koju tekuću stavku ovog dražbenog oglasa dražbuje, te da su mu obći i naposebni uvjeti dobro poznati i da iste bez primjetbe prihvata.

3. Prodaja se obavlja, za sve stavke ovoga oglasa paušalno u djutute, t. j. prodaje se ukupni broj stabala za svaku stavku naposeb kao po kupcu vidjeni objekt

4. Ponudbena cijena ima glasiti posebno za svaku stavku ovoga oglasa paušalno za ukupni broj stabala.

5. Ponuda mora biti obložena sa žaobinom od 5% (pet), u gotovom novcu ili u za jamčevinu prikladnih vrijednostnih papirih po burzovnom tečaju od ukupno gore naznačene vrijednosti dotične stavke.

6. Sva stabla ovoga oglasa su podsječena i oguljena.

7. Naposebni dražbeni uvjeti mogu se uviditi za vrijeme uredovnih sati u pisarni ove šumarije, zatim u pisarni gospodarstvenoga ureda u Ogulinu.

Kotarska šumarija br. VI.

U Modrušu, dne 27. studena 1908.

Obavjest.

Znađem iz prakse, da prekupci krzna često puta ne opravdane nizke cijene plaćaju, imenito u mjestima podalje od većih gradova.

Nakanio sam stoga baviti se prekupljanjem krzna od divljači, te držim, da sam time doskočio već davno osjećanoj potrebi. Stoji do gg. lovaca i šumara, da ovo poduzeće uzdrže. Svaki mjesec objelodaniti ću cijenik a za sada plaćam sljedeće cijene.

Kunu zlaticu svjetlu	od K 28	do K 29
" " tamnu	" 32	" 34
" " bjelicu	" 20	" 21
Kune ljetne	" 1	" 1-5
Vidre	" 25	" 26
Tvorca	" 3	" 4
Lisice	" 6	" 7
Divje mačke	" 2	" 4
Jazavca	" 2	" 3-5
Vuka	" 3	" 7
Srne ljetne (kolovoz)	" 0-8	" 10
Zeca	" 0-2	" 0-4

Roba ima se slati poštom franko uz točnu naznaku adrese odašiljača. Novac šaljem obratnom poštom. Gornje cijene vriede, do nove objave ili nagle promjene na burzi.

U Zagrebu 31. listopada 1908.

D. Mocnaj, šumarnik u m.
Jurjevska ulica 49.

Zlatna kolajna sa izložbe u Parizu 190.

Neuhöfer i sin (Neuhöfer & Sohn)

c. kr. dvorski mehaničar

Beč (Wien) I. Kohlmarkt 8. (Tvornica u Beču V. Hartmannngasse 5.)

Izrađuje pod jamstvom izvrstne izrade i točne rektifikacije

Bonsolnes mjerne

sa optičkom distanzmjerom.

Mjerače stolove. Perspektiv ravнала.

Letve za niveliranje. Šumarske bousole.

Promjerke

iz željeza i drva.

Mjeračke trpce

iz platna ili oćijela.

Planimetre itd. — Pantografe.

Brojne čekiće, aparate za prenašanje, crtala kao i sve vrsti matematičkih strojeva i mjerila.

Ilustrovani cijenici badava.

Svi se popravci obavljaju najbolje u najkraćem roku.

Sveudiljna zaliha svih vrsti mjeračkih strojeva i pomagala.

